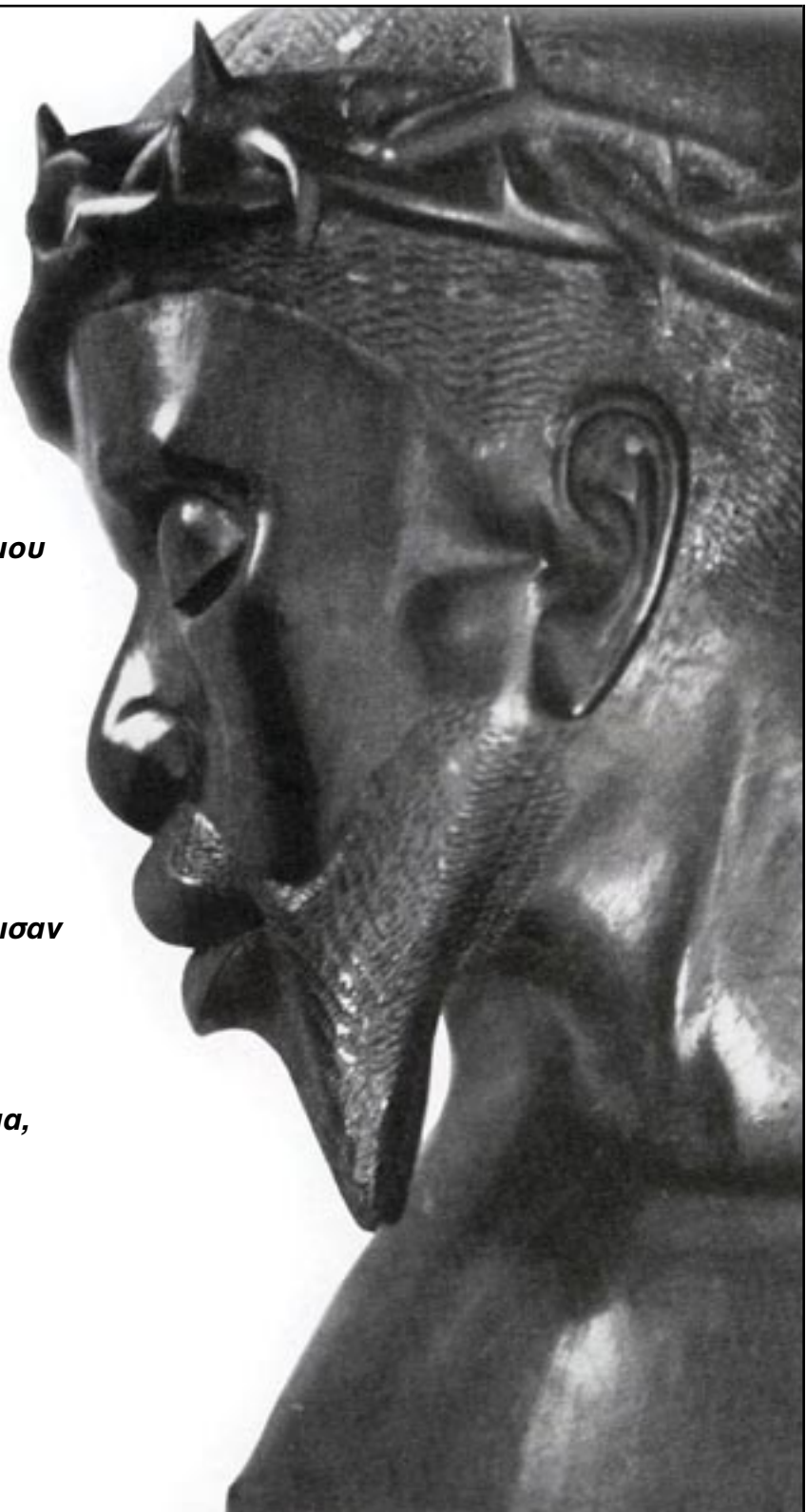

Πάντα τα Έθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΛΘ' • ΤΕΥΧΟΣ 155
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

Άφρικανική ποίηση

Γυρεύω ένα ντόπιο ζωγράφο
γιά νά μου φτιάσει
ένα μαύρο Χριστό.
Νά μου ζωγραφίσει τόν Κύριό μου
καί πατέρα μου
μ' έναν όμορφο χιτώνα
σάν κι αυτόν πού φοράει
ό δικός μου γονιός.
"Άκουσε, Χριστέ μου
καί πατέρα μου:
Οί λευκοί σέ παράστησαν
σάν έναν ώραίο άντρα
άπό τή δική τους φυλή·
οί κόκκινοι 'Ινδιάνοι σέ ζωγράφισαν
ίδιο μαζί τους·
οί κίτρινοι σου δάνεισαν
τό χρώμα τους.
Θ' άρνηθείς τώρα
νά πάρεις καί τό δικό μου χρώμα,
τό μαύρο;
Χριστέ μου, άδερφέ μου
καί πατέρα μου,
πατέρα δικέ μου,
πατέρα τής γής μου,
πατέρα τής μαύρης γής,
έρχομαι άπόψε τό βράδυ
νά σου πώ τό τραγούδι αυτό:
Χριστέ μου τής μαύρης γής
είσαι μαύρος, είσαι ώραίος.

ΤΡΙΑΔΙΚΟΝ ΘΕΟΝ, ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΩΣΤΙΚΗΝ
ΕΝΣΑΡΚΩΣΙΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΚΗΝ ΠΛΗΡΩΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΛΗΡΟΤΗ-
ΤΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

Ἐρώτατε Μητροπολίτα Φαναρίου, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Ἀγαθάγγελε, Γενικέ Διευθυντά τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι καί εἰρήνη παρά Θεοῦ.

Ὁλοθύμως εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν δῆλωση ὑμῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράσατε τὴν βαθεῖαν λύπην ὑμῶν ἐπὶ τῇ προσφάτως ληφθείσῃ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα κρατικῶν ἀρχῶν ἀποφάσει μετατροπῆς τοῦ μουσείου τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰς μουσουλμανικὸν τέμενος.

Ἡ χριστιανικὴ ναοδομία εἶναι ἀνυπέρβλητος θεολογικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία διὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐμπνεύσεως ἐκφράζει ὀρθοτόμως τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς

τόν Τριαδικόν Θεόν, εἰς τὴν πανσωστικὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου καί εἰς τὴν ἐσχατολογικὴν πλήρωσιν καὶ τὴν πληρότητα τῆς Θείας Οἰκονομίας ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἐκπροσωπεῖ καὶ διακηρύττει μὲ μοναδικὸν τρόπον ὁ Ἱερός Ναός τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Οὐδεμία παρέμβασις εἰς τὸ οἰκοδόμημα δύναται νὰ ἐπικαλύψῃ, νὰ ἀλλοιώσῃ ἢ νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ εὐαγγέλιον μήνυμα καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ναοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ἔχει σοφῶς λεχθῆ, ὅτι ἀποτελεῖ «τὴν ἀρχιτεκτονικὴν διατύπωσιν τοῦ δόγματος τῆς Χαλκηδόνης», ἡγουν τῆς πίστεως εἰς τὸ «ἀεὶ μυστήριον» τῆς Θεανθρωπινότητος, εἰς τὴν ἔνωσιν καὶ ἀλληλοπεριχώρησιν, ἐν τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου, τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως, «ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως».

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, μόνο ἡ χρῆσις τοῦ ὑπερόχου τούτου ἱεροῦ οἰκοδομήματος ὡς χριστιανικοῦ ναοῦ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν οὐσίαν του καὶ τὴν λυτρωτικὴν μαρτυρίαν του. Εἰς αὐτόν τόν πανίερον χῶρον, τὰ πάντα ὑμνοῦν τόν Χριστόν, τόν ἔνσαρκον Λόγον, τόν ἐν ἀρχῇ καὶ τόν ἐρχόμενον. Ἡ ἀλήθεια αὕτη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, ἀπορρίπτεται ἀπὸ τὸ Ἰσλάμ. Οἱ μουσουλμάνοι πιστοὶ προσηύχοντο μετὰ τὴν μετατροπὴν τῆς Ἁγίας εἰς τέμενος, ἐπὶ 481 ἔτη, ἐντὸς ἐνός χριστιανικοῦ ναοῦ, ἐν ἀτμοσφαίρᾳ χριστιανικῆς γενικῶς καὶ ὄχι μόνον λόγῳ τῶν ἀγιογραφικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπεκαλύφθησαν. Ἡ μόνη χρῆσις, ἡ ὁποία σέβεται καὶ ἀναδεικνύει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἱεράν ἀποστολὴν τῆς Ἁγίας Σοφίας, εἶναι ἡ λειτουργία τῆς ὡς χριστιανικοῦ ναοῦ.

Ὁ ναός τῆς Ἁγίας Σοφίας ὡς ἀρχιτεκτονική ἀποτύπωση τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καί συμπάσης τῆς κτίσεως ἀνήκει εἰς ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ ἀναγνώρισίς του ὡς μνημείου παγκοσμίου πολιτιστικῆς κληρονομίας ἐκφράζει ἐμμέσως καὶ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν συνδέεται μόνον μὲ τὸ ἀπαράμιλον μεγαλεῖον τοῦ ἀρχιτεκτονήματος, μὲ τὴν ἀγιογράφησιν καὶ τὸν διάκοσμόν του.

Μέ αὐτάς τὰς σκέψεις, εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν

ἅπαξ ἔτι διὰ τὴν πηγαίαν καὶ εἰλικρινῆ ἔκφρασιν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης καὶ τῆς ὑποστηρίξεως πρὸς τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν καλὴν μαρτυρίαν τοῦ ὁποῦ, πάντοτε ἐν ἀταλαντεύτῳ πιστότητι πρὸς τὰς ἀποστολικὰς παραδόσεις καὶ ἐν ἀκαμάτῳ μερίμνῃ, διὰ τὸν ἐκάστοτε σύγχρονον ἄνθρωπον, εἶναι παρόν τὸ πνεῦμα τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ἐπί δέ τούτοις, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς τὴν χάριν καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ἐπισημασθέντες ὡς ἀγαπῶντες ἐν Χριστῷ ἀδελφοίς β.
βκ' Αὐγούστου κζ'

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΝΑΟΥ ΣΤΟ ΜΟΥΤΟΤΣΙ ΤΟΥ ΚΟΛΟΥΕΖΙ

Μέ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τίς πρεσβεῖες τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, μέσα στὴν πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς μεγάλης ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως, τοῦ «Πάσχα τοῦ καλοκαιριοῦ», πραγματοποιήθηκαν τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στό Μουτότσι τοῦ Κολουέζι.

Ἐχοντας τὴν εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β', ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κατάνγκας κ. Μελέτιος μὲ τὴ συμμετοχὴ πολλῶν κληρικῶν καὶ πλήθους πιστῶν, τέλεσε τὰ Ἐγκαίνια τοῦ νέου Ναοῦ καὶ τὴν πρώτη θεία Λειτουργία. Ἀκολούθησε ἑορταστικὴ κοινὴ Τράπεζα γιὰ ὅλους τοὺς παρευρισκόμενους.

Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα τελέστηκε ἡ θεία Λειτουργία ἀπὸ τὸν Πρωτοσύγκελλο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως π. Κοσμᾶ Θασίτη.

Ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κατάνγκας

Ἡ ὀρθόδοξη μαρτυρία καί ὁ πειρασμός τῶν ἐμποδίων

Ἡ ζωή καί ἡ διδασκαλία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου μᾶς διδάσκει ὅτι κανένα ἐμπόδιο, εἴτε προέρχεται «ἔσωθεν», εἴτε «ἔξωθεν»¹ δέν εἶναι ἰκανό νά ἀναστείλει τήν ἱεραποστολική δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας ὅταν ὑπάρχει θερμουργός πίστη καί ἀγάπη τῶν μελῶν της. Τίποτα, λέει κατηγορηματικά ὁ Χρυσόστομος, δέν πρέπει νά μᾶς κάνει νά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν προσπάθειά μας γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀδελφοῦ: «Ὅταν βρίσκεται μπροστά μας σωτηρία ἀδελφοῦ, ἄς μή παραιτούμαστε ἀπό καμμιά προσπάθεια»².

Ἡ ἀντιμετώπιση ὁποιοῦδήποτε κινδύνου μέ ὑπομονή χάριν τοῦ πλησίον προσκομίζει μεγάλη πνευματική ὠφέλεια στόν ὑπομένοντα: «... καί ἂν χρειαστεῖ καί κάποιο κίνδυνο νά ὑπομείνουμε προκειμένου νά προσφέρουμε τήν σωτηρία στόν πλησίον μας, οὔτε αὐτό νά τό ἀποφύγουμε. Διότι ὁ παρόμοιος κίνδυνος γίνεται γιά μᾶς ἀφορμή σωτηρίας καί μᾶς χαρίζει μεγάλη παρρησία»³. Καί ἄλλοῦ γιά τό ἴδιο θέμα, μέ ἀφορμή τόν λόγο τοῦ Κυρίου, λέει τά ἐξῆς: «Μολονότι βέβαια ἦταν δυνατόν τό κήρυγμα νά διαδοθεῖ καί χωρίς διωγμούς καί θλίψεις καί πόνους, παρά ταῦτα ὅμως ὁ Χριστός δέν τό θέλησε ἀπό ἐνδιαφέρον πρὸς τούς κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου. Γι' αὐτό τούς λέει: «Μέσα στόν κόσμο θά συναντήσετε θλίψη»⁴. (Μτ. 7,13)

Ἐπίσης ὁ Χρυσόστομος τονίζει ὅτι ἡ ἔκθεση στούς κινδύνους ὑπέρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀδελφῶν ἰσοδυναμεῖ, μέ μαρτύριο: «Αὐτό καί ἐμεῖς ἄς κάνουμε καί ἔτσι ἄς φροντίζουμε γιά τήν σωτηρία τῶν ἀδελφῶν. Αὐτό δέν εἶναι κατώτερο ἀπό τό μαρτύριο, τό νά μή ἀποφεύγουμε νά πάθουμε ὅ,τιδήποτε γιά τήν σωτηρία τῶν πολλῶν. Τίποτε δέν εὐχαριστεῖ τόσο τόν Θεό... Ἔτσι λοιπόν καί ἐμεῖς, ἐπειδῆ γνωρίζουμε, ὅτι αὐτό ἀποτελεῖ τόν σκοπό (ῥοῦν) τοῦ Χριστιανισμοῦ, συνέχεια διδάσκουμε γι' αὐτό. Τίποτε δέν εἶναι (ψυχρότερον χριστιανοῦ) ἐλεεινότε-

1. Χρυσοστόμου, Εἰς τά Πράξεις, Ὁμιλία ιδ', ΕΠΕ 15, 394: «...εἰ βούλει σκοπεῖν, ὅψει καί ἔσωθεν καί ἔξωθεν τούς πολέμους ὄντας ἐξ ἀρχῆς». (ἂν θέλεις νά ἐξετάσεις θά διαπιστώσεις ὅτι ἀπό τήν ἀρχή οἱ πόλεμοι γίνονται καί ἀπό μέσα καί ἀπό ἔξω). Βλ. καί αὐτόθι, σελ. 402: «Βλέπεις, πῶς τά κακά καί ἀπ' ἀρχῆς δέν προέρχονταν μόνο ἀπ' ἔξω,

ἀλλά καί μέσα;».

2. Χρυσοστόμου, Ἐγκώμιον εἰς τόν ἅγιον μάρτυρα Ἰουλιανόν, ΕΠΕ 37, 240.

3. Χρυσοστόμου, Εἰς τήν Γένεσιν, Ὁμιλία μγ', ΕΠΕ 4, 72.

4. Χρυσοστόμου, Πρὸς Σταγειρίον ἀσκητήν δαιμονίωντα, Ὁμιλία α', ΕΠΕ 29, 32.

ρο του χριστιανού εκείνου, πού δέν σώζει άλλους»⁵.

Ἐπί πλέον, ὁ ἱερός πατέρας παρουσιάζει τὰ ἐμπόδια καί τίς δοκιμασίες κατά τήν σπορά του λόγου ὡς χαρακτηριστικό γνώρισμα τῶν διακόνων τῆς Ἐκκλησίας: «Συνεπῶς αὐτό εἶναι ἔργο του εὐαγγελιστοῦ, τό νά κακοπαθαίνει καί ἀπό μόνος του καί ἀπό τούς ἕξω»⁶.

Γιά νά διδάξει ὁ Χρυσόστομος πόση μεγάλη πνευματική ἀξία ἔχει ἡ κακοπάθεια στούς διακόνους του Χριστοῦ, παρουσιάζει τόν ἀγαπημένο του ἀπόστολο Παῦλο νά λέει τὰ ἐξῆς, μέ ἀφορμή τήν περικοπή ἀπό τήν Β΄ πρὸς Κορινθίους (11,23-30) ἐπιστολή του: «Γι' αὐτό ὁ Παῦλος καυχώμενος, δέν καυχᾶται μόνο πού κατόρθωσε καί πού ἔπραξε κάτι γενναῖο, ἀλλά καί πού κακοπάθησε. Ἀφοῦ εἶπε, “εἶναι αὐτοί διάκονοι του Χριστοῦ; Ἐγώ εἶμαι παραπάνω, γιά νά μιλήσω παράφορα”. Καί γιά νά κατοχυρώσει τήν ὑπεροχή μέ σύγκριση, δέν εἶπε, “σέ τόσους καί τόσους κήρυξα”, ἀλλά, παραμερίζοντας ὅσα κατόρθωσε, ἀπαρίθμησε τὰ κακά πού ἔπαθε, λέγοντας αὐτά: “μέ κόπους περισσότερους, μέ φυλακίσεις περισσότερες, μέ ὑπερβολικά κτυπήματα, μέ κίνδυνο θανάτου πολλές φορές...” (Β΄ Κορ. 11,23-28). Εἶδες ὄρμαθό παθημάτων καί ἀφορμές καυχήσεως; Ἐπειτα προσθέτει σ' αὐτά καί τὰ κατορθώματα. Καί σ' αὐτά πάλι εἶναι δυνατό νά δεῖ κανεῖς τήν περίσσεια του παθήματος, ὄχι του κατορθώματος· διότι, ἀφοῦ εἶπε, “οἱ καθημερινές μου ταλαιπωρίες”, ἐννοώντας τίς συνεχεῖς διώξεις, τούς θορύβους, τίς δυσχέρειες (διότι αὐτό σημαίνει “ἡ ἐπισύστασίς μου”), πρόσθεσε, “ἡ μέριμνα ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν” (Β΄ Κορ. 11,28). Δέν εἶπε, “ἡ διόρθωση”, ἀλλά ἡ “μέριμνα”, πού ἦταν περισσότερο πάθημα παρά κατόρθωμα. Τό ἴδιο καί τὰ ἐπόμενα: “ποιός ἀσθενεῖ”, λέει, “καί δέν ἀσθενῶ κι ἐγώ;”. Δέν εἶπε “τόν διορθῶνω”,

ἀλλά “ἀσθενῶ”. Καί πάλι, “ποιός σκανδαλίζεται καί δέν πυρώνομαι κι ἐγώ;”. Δέν εἶπε, “τόν ἀπάλλαξα ἀπό τό σκάνδαλο”, ἀλλά “ἔγινα κοινωνός τῆς ἀθυμίας”. Ἐπειτα, γιά νά δείξει ὅτι αὐτά ἔχουν μεγάλες ἀμοιβές, πρόσθεσε: “ἐάν πρέπει νά καυχίεμαι, θά καυχηθῶ γιά τίς ἀδυναμίες μου”. Καί προσθέτει κάτι ἄλλο παρόμοιο, τή φυγή ἀπό τό παράθυρο μέσα σέ καλάθι ἀπό τό τεῖχος· κι αὐτό ἀνήκε στόν χώρο τῆς κακοπάθειας»⁷.

Ἀπό τόν τρόπο πού ἐγκωμιάζει ὁ Χρυσόστομος τούς «φυλακισμένους γιά τήν εὐσέβεια ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καί διακόνους», καταλαβαίνουμε πῶς ἀντιλαμβάνεται ὁ ἱερός Πατέρας τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἐμποδίων καί τῶν δοκιμασιῶν στήν ζωή τῶν ἐργατῶν του Εὐαγγελίου: «Μακάριοι σεῖς γιά τήν φυλακή καί τίς ἀλυσίδες καί τήν ὄλη στάση σας ἀπέναντι στά δεσμά. Μακάριοι καί τρισμακάριοι καί πολλές φορές τό ἴδιο, σεῖς πού κρεμάσατε ὄλη τήν οἰκουμένη γύρω ἀπό τήν δική σας ἀγάπη, ἀφοῦ κάνατε ἐραστές σας ἀκόμα καί ἐκείνους πού βρίσκονται μακριά... Τίποτε ἀπό ἐκεῖνα πού θεωροῦνται δεινά δέν σᾶς ἔκανε νά τρομάξετε, οὔτε τό δικαστήριο, οὔτε ὁ δήμιος, οὔτε τό πλῆθος τῶν βασάνων, οὔτε οἱ ἀπειλές πού ἦταν γεμάτες ἀπό μύριους θανάτους, οὔτε ὁ δικαστής πού ἔβγαζε φωτιά ἀπό τό στόμα του, οὔτε οἱ τόσες πολλές συκοφαντίες, οὔτε οἱ ἀδιάντροπες κατηγορίες, οὔτε ὁ θάνατος, πού κάθε μέρα τόν βλέπατε μέ τὰ μάτια σας»⁸.

Προκειμένου νά πείσει ὁ Χρυσόστομος τόν πρεσβύτερο Γερόντιο νά ἀποφασίσει ἱεραποστολική ἀποδημία του γράφει τὰ ἐξῆς: «Ἐάν ... ὁ Ἰακώβ, πού του εἶχαν ἐμπιστευθεῖ ἄλογα πρόβατα, πέρασε δεκατέσσερα χρόνια δουλεύοντας (βλ. Γεν. 29,15-30) καί ταλαιπωρούμενος ἀπό τήν ζέστη καί τό κρύο, καί μέ ἐπαγρύπνηση πολλή, καί ἄσκησε τήν πιό χειρότερη ὑπηρεσία,

5. Χρυσόστομος, Εἰς τὰς Πράξεις, Ὁμιλία κ΄, ΕΠΕ 15, 590.

6. Χρυσόστομος, Εἰς τήν Β΄ πρὸς Τιμόθεον, Ὁμιλία θ΄, ΕΠΕ 23, 636.

7. Χρυσόστομος, Ἐπιστολή Ι΄ πρὸς Ὀλυμπιάδα διακόνισ

σα, ΕΠΕ 37, 470-472.

8. Χρυσόστομος, Τοῖς ἐγκλεισμένοις ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις καί διακόνους ἐν δεσμωτηρίῳ δι' εὐσέβειαν, ΕΠΕ 38, 48.

σκέψου πόσα πρέπει να κάνουν και να υποφέρουν εκείνοι στους οποίους έχουν εμπιστευθεί λογικά πρόβατα, για να μη χαθεί κανένα από αυτά. Παρακαλώ λοιπόν την ευλάβειά σου, όσο πιο δριμύς είναι ο χειμώνας και πάρα πολλά τὰ κακά και ισχυρά τὰ εμπόδια και πολλοί εκείνοι που σκευωρούν, τόσο πιο πολύ και ο ίδιος πρέπει να εξεγερθείς και άλλους να παρακαλέσεις να σε συμπαρασταθούν στην καλή αυτή φροντίδα, και να βιαστείτε με πολλή ταχύτητα να βρεθείτε εκεί. Και ασφαλώς για την αποδημία αυτή δεν θα λάβεις μικρό μισθό...»⁹.

Είναι χαρακτηριστικά, επίσης, αυτά που γράφει ο Χρυσόστομος σε μία από τις επιστολές του εκ της έξορίας του, προσπαθώντας να τονώσει το ήθικό των παραληπτών της επιστολής του, ώστε να μη σταματήσουν το σωτήριο έργο τους, παρόλες τις δύσκολες καταστάσεις που αντιμετωπίζουν: «... σὺς παρακαλῶ ὅλους μαζί να καταβάλετε την πιο μεγάλη προσπάθεια, και όχι μόνον να μη σταματήσετε την μέχρι τώρα προθυμία σας, αλλά να προσθέσετε και μεγαλύτερη, ἔστω και ἂν παρεμβάλλονται μύριες δυσκολίες. Γιατί αυτοί που κατορθώνουν κάτι μεγάλο και γενναίο με πολλούς ιδρώτες και κόπους θα πάρουν μεγαλύτερο μισθό από εκείνους που κάνουν το ίδιο έργο με ἄνεση και εύκολία. Γιατί λέει ο μακάριος Παῦλος, *ὁ καθένας θὰ πάρει τὸ δικό του μισθό, ἀνάλογα με τὸν κόπο του* (Α΄ Κορ. 3,8)»¹⁰.

Αυτό ἄλλωστε κάνει και ο εξόριστος Ἱεράρχης. Αντιμετωπίζει τόσες πολλές δυσκολίες και ἀπίστευτες περιπέτειες στον τόπο της δεύτερης έξορίας του¹¹, που διήρκεσε πάνω από

τρία χρόνια μέχρι την ὀσιακή κοίμησή του, είναι δὲ τόσο ἐξαντλημένος ἀπὸ τίς κακουχίες, τὴν κλονισμένη ὑγεία του και τίς ἄσχημες καιρικές συνθήκες, και, συνάμα, ὁ τρόπος ἐπικοινωνίας με τούς ἀνθρώπους τόσο δύσκολος «ἐπειδὴ και ἡ ἐρημία τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ, πού τὴν ἐπαυξάνει ὁ φόβος τῶν ληστῶν, ἀλλὰ και ἡ ἐποχὴ τοῦ ἔτους πού ἀποκλείει τούς δρόμους, κάνει ἀπλησίαστη τὴν Κουκουσό»¹², πού ἄλλος σὴν θέση του, τὸ τελευταῖο πρᾶγμα πού θὰ σκεφτόταν να κάνει θὰ ἦταν ἡ ἱεραποστολική δράση. Κι ὁμως, ἡ θερμουργὸς πίστη του και ἡ βαθειὰ ἀγάπη του πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τοῦ δίνουν τὴν δύναμη να ἀσχολεῖται με πάθος γιὰ τὸν εὐαγγελισμό τῶν «ἔξωθεν» και «ἔσωθεν» τῆς Ἐκκλησίας εὐρισκομένων. Τὰ πάσης φύσεως εμπόδια τῆς μαρτυρικής ζωῆς του δεν τὸν πποοῦν γιὰ να σταματήσει τὸν ἀγῶνα διαδόσεως τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἀγωνίζεται ὁ ἴδιος μέχρις ἐσχάτων και ἐπιστρατεύει ὅσους μπορεῖ περισσότερους σὴν ἀγία ὑπόθεση διαδόσεως τῆς ὀρθόδοξης μαρτυρίας, ὥστε να περάσει ἡ παντοιοτρόπως κλυδωνιζόμενη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸν ἄγριο «χειμῶνα» τῶν δεινῶν, σὴν λαμπροφώρα «ἀνοιξη» τῆς γαλήνης και τῆς εἰρήνευσης¹³.

Ὁ πολὺπαθος Ἱεράρχης ἀντιμετωπίζει με ἀξιοθαύμαστο θάρρος και ἀνδρεία τὰ ποικίλα δεινά πού ὑπέστη, γιὰ τὴν ἀντλεῖ δύναμη ἀπὸ τὴν βαθειὰ πίστη του ὅτι ὅλες οἱ περιπέτειες τοῦ βίου, ὅσο δύσκολες κι ἂν εἶναι, «ὅλα εἶναι μῦθος». Τίποτα δεν εἶναι ὅλες οἱ συμφορές τοῦ κόσμου μπροστὰ στοῦ ἠθικό κακό, τὴν

9. Χρυσόστομος, Ἐπιστολὴ ΝΔ΄, Γεροντίω Πρεσβυτέρω, ΕΠΕ 38, 106-108.

10. Χρυσόστομος, Ἐπιστολὴ ΡΠΒ΄, Βενερίω ἐπισκόπῳ Μεδιολάνων, ΕΠΕ 38, 336.

11. Σὲ πολλές ἀπὸ τίς δεκαεπτὰ σωζόμενες Ἐπιστολές του πρὸς τὴν διακόνισσα Ὀλυμπιάδα ὁ ἱερός Χρυσόστομος περιγράφει με ἀκρίβεια και πολλές λεπτομέρειες τὰ δεινά πού ὑπέστη στους τόπους τῆς ἐξορίας του. Πέντε ὁμως ἦταν τὰ βασικότερα προβλήματά του: ὁ πυρετός, οἱ ἀρρώστιες τοῦ στομάχου, οἱ ληστρικές ἐπιθέσεις τῶν Ἰσαύρων, οἱ δύσκολες καιρικές συνθήκες και οἱ κοπιαστι-

κές ὁδοιπορίες σὲ τόπους δύσβατους και ἀπαρακλήτους. Βλ. π.χ. Ἐπιστολὴ Στ΄, 1 και 3, Ἐπιστολὴ Θ΄, 1β-3στ, και Ἐπιστολὴ ΙΖ΄, 1α.

12. Χρυσόστομος, Ἐπιστολὴ ΚΕ΄, Ἐλπίδιω ἐπισκόπῳ, ΕΠΕ 38, 64.

13. Χρυσόστομος, Ἐπιστολὴ Ζ΄ πρὸς Ὀλυμπιάδα, ΕΠΕ 37,364:«Ὅτι ἄγριος ὁ χειμῶν ὁ τὰς Ἐκκλησίας καταλαβὼν και ζοφώδης και νύκτα ἀσέλγηνον πάντα εἰργάσατο και καθ' ἐκάστην κορυφοῦται τὴν ἡμέραν πικρά τινὰ ὠδίνων ναυάγια και αὐξάνεται ἡ πανωλεθρία τῆς οἰκουμένης».

ἀμαρτία. Τὴν ἀκράδαντη αὐτὴ πίστη τοῦ τὴν ἐκθέτει μὲ ἀπόλυτο τρόπο στὴν μαθήτριά του διακόνισσα Ὀλυμπιάδα, γιὰ νὰ τὴν βοηθήσει νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν ἀθυμία, πού τὴν εἶχε κυριεύσει, λόγῳ τῆς ἐξορίας του: «Μὴ ἀπελπισθεῖς, λοιπόν, παρακαλῶ. Διότι, Ὀλυμπιάς, ἕνα εἶναι τὸ φοβερό, ἕνας ὁ πειρασμός, ἡ ἀμαρτία μόνο... Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι μῦθος, εἴτε ἐπιβουλές ἀναφέρεις, εἴτε ἀπέχθειες, εἴτε δόλους, εἴτε συκοφαντίες, εἴτε λοιδορίες, εἴτε κατηγορίες, εἴτε δημεύσεις, εἴτε ἐξορίες, εἴτε ξίφη ἀκονισμένα, εἴτε πέλαγος, εἴτε τὸν πόλεμο ὅλης τῆς οἰκουμένης. Ὅποια κι ἂν εἶναι αὐτά, εἶναι πράγματι πρόσκαιρα καὶ φθαρτά· συμβαίνουν στὸ σῶμα καὶ δὲν παραβλάπτουν τὴν ἄγρυπνη ψυχὴ»¹⁴. Καὶ ἄλλοῦ ἐπίσης ἐπαναλαμβάνει μὲ ἔντονο τρόπο τὴν θεολογικὴ βάση τοῦ τρόπου σκέψης καὶ ζωῆς του: «Οὔτε ἔπαυσα νὰ λέω οὔτε θὰ παύσω ὅτι ἕνα εἶναι τὸ θλιβερό μόνο, ἡ ἀμαρτία· ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι σκόνη καὶ κἀπνός»¹⁵.

Ἡ παρουσίαση, ἔστω καὶ ἑλλειπῶς, τῆς σπουδαίας διδασκαλίας τοῦ μεγάλου ἱεράρχη γιὰ τὸ μεγάλο θέμα τῶν ἐμποδίων, τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων στὴν διακονία τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἔχει ἱστοριοφιλολογικὸ χαρακτήρα, ἀλλὰ πρακτικό. Στὴν ζωὴ κάθε διακόνου τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴ παρουσιαστοῦν ἐμπόδια. Καὶ τότε ὁ πειρασμός νὰ ἐγκαταλείψει κανεὶς τὸ ἔργο του, ἀπογοητεύοντας ἔτσι τοὺς ἀνθρώπους τῆς διακονίας του, εἶναι μέγας. Ἐμπόδια καὶ δυσκολίες προσωπικῆς, οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς, ὑγείας, προσαρμοστικότητας σὲ νέα περιβάλλοντα, φυσικῶν καταστροφῶν, δύσκολων καιρικῶν συνθήκων, ἐπιδημιῶν, ἀρνητικῆς ἀντιμετώπισης ἐκ μέρους τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, διωγμῶν ἢ ἐχθρικῆς στάσης ἀπὸ ἄλλες θρησκευτικῆς ὁμάδες κ.λπ. μποροῦν νὰ προκαλέσουν λο-

γισμούς φυγῆς καὶ ἀπομάκρυνσης ἀπὸ τὸ στάδιο τοῦ ἀγῶνα. Τίς δύσκολες καὶ κρίσιμες αὐτές ὥρες ὁ ἄμετρος πόνος εἶναι πολὺ κακὸς σύμβουλος. Τὰ ἐμπόδια καὶ οἱ θλίψεις, ἀντὶ νὰ λειτουργήσουν σωτηριολογικά, εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν πρόξενοι μεγάλης πνευματικῆς βλάβης. Γι' αὐτὸ ὁ ἱερός Χρυσόστομος συμβουλεύει: «Βλέπεις πῶς εἶναι σατανικὸ νὰ πονᾷς ἄμετρα καὶ ἔργο τῆς παγίδας ἐκείνου (τοῦ διαβόλου), πού μὲ τὴν ἀμετρία καθιστᾷ δηλητήριο τὸ σωτήριο φάρμακο;»¹⁶.

Τὰ προβλήματα ἀπὸ προσωπικῆς ἀδυναμίας καὶ ἑλλειψη μέσων εἶναι δυνατόν νὰ ξεπεραστοῦν μόνον ἐὰν θεωρηθοῦν ὡς «θεία συγκατάβαση». Γιατί «... δέχεται ὁ Θεός, κατὰ θεία συγκατάβαση, νὰ ἔχουμε ἀκόμη καὶ ἀσθενικά σώματα καὶ ἀτελῆ μέσα..., χωρὶς αὐτὸ νὰ γίνε-ται εἰς βάρος τῆς ἀποστολῆς μας. Ἡ ὑποκειμενικὴ ἀδυναμία μας, πού θὰ μπορούσε νὰ μᾶς ἐμποδίσαι νὰ διαχειρισθοῦμε καὶ νὰ μεταδώσουμε θεοφιλῶς τὸν θησαυρὸ τῆς πίστεως, γίνε-ται “προσόν” πού μᾶς προστατεύει ἀπὸ τοὺς πειρασμούς τῆς ὑπερβολῆς καὶ τοὺς κινδύνους τῆς κενοδοξίας. Ποιὰ ἀνθρώπινη σοφία θὰ μπορούσε νὰ μετατρέψει τὸ ἐλάττωμα σὲ προτέρημα, σὲ ζητήματα ζωῆς καὶ θανάτου;»¹⁷.

Ἐκτός ὅμως ἀπὸ τὰ ἐμπόδια καὶ τίς δυσκολίες σὲ προσωπικὸ ἐπίπεδο, ὑπάρχουν, ὅπως προαναφέραμε, καὶ προβλήματα ἀπὸ ἄλλους ἐξωγενεῖς παράγοντες, πού προκαλοῦν ἐπίσης ψυχικὸ πόνον στὸν ἀπόστολο τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ σὲ αὐτά ὁ ὑπερβολικὸς πόνος εἶναι ἀδικαιολόγητος. Ὁ Χρυσόστομος δὲν συνιστᾷ στοὺς συνεργάτες του νὰ εἶναι ἀδιάφοροι στὰ δεινά καὶ στὰ προβλήματα πού ἀναφύονται κατὰ τὴν διακονία τους, ἀλλὰ νὰ μὴ πονοῦν ὑπερβολικά: «Ὅταν ἀκούς», γράφει στὴν Ὀλυμπιάδα, «ὅτι ἀπὸ τίς Ἐκκλησίες ἢ μία βυθίστηκε, ἢ ἐπόμενη σαλεύεται, ἄλλη ταρασσεται ἀπὸ φοβερά κύ-

14. Γιὰ τὴν 14. Χρυσόστομος, Ἐπιστολὴ Ζ' πρὸς Ὀλυμπιάδα, ΕΠΕ 37, 366.

15. Χρυσόστομος, Ἐπιστολὴ Θ' πρὸς Ὀλυμπιάδα, ΕΠΕ 37, 442. Βλ. καὶ Ἐπιστολὴ ΚΘ', Χαλκιδία καὶ Ἀσυγκριτία, ΕΠΕ 38, 70.

16. Χρυσόστομος, Ἐπιστολὴ Η' πρὸς Ὀλυμπιάδα, ΕΠΕ 37, 388.

17. Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας Στυλιανοῦ, Ἐνσαρκώσεις τοῦ Δόγματος, Ἀθήνα: Δόμος, 1996, 136-137.

ματα, κι άλλη ἔπαθε τά άνεπανόρθωτα, ή μία πήρε λυκο άντί γιά ποιμένα, ή δεύτερη πειρατή άντί κυβερνήτη καί ή επόμενη δήμιο άντί ιατρού, νά πονάς βέβαια (διότι δέν πρέπει νά υπομένεις αυτά τά δεινά χωρίς πόνο), αλλά νά πονάς θέτοντας μέτρο στήν λύπη»¹⁸.

Ὁ ιερός Χρυσόστομος ἄφησε σέ ὅλους τούς μετέπειτα ιερουργούς τοῦ Λόγου ὡς υπόδειγμα δοξολογικής αντιμετώπισης τῶν ἐμποδίων καί τῶν πειρασμῶν τόν κλασσικό πλέον λόγο του: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν»¹⁹, μέ τόν ὁποῖο, κατά τόν βιογράφο του Παλλάδιο, σφράγισε τήν ἐπί γῆς πορεία του στόν ναό τοῦ

μάρτυρος Βασιλίσκου, στά Κόμανα τοῦ Πόντου. «Δόξα τῷ Θεῷ καί γι' αὐτό. Διότι δέν παύω νά Τόν δοξάζω γιά ὅλα. Ἔς εἶναι τό ὄνομά Του εὐλογημένο στούς αἰῶνες»²⁰. «Αὐτά τά λέω γιά νά σᾶς διδάξω νά δοξάζετε πάντοτε τόν Θεό. Συνέβησαν καλά; Δόξασε τόν Θεό, καί τά καλά παραμένουν. Συνέβησαν θλίψεις; Δόξασε τόν Θεό, καί οἱ θλίψεις ξεπερνιούνται. Γιατί καί ὁ Ἰώβ ὅταν ἦταν πλούσιος εὐχαριστοῦσε, καί ὅταν ἔγινε φτωχός δοξολογοῦσε»²¹.

† ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος

18. Χρυσόστομος, Ἐπιστολή Η' πρὸς Ὀλυμπιάδα, ΕΠΕ 37, 386.

19. Παλλάδιου, Διάλογος 11. Βλ. ἐπίσης, Χρυσόστομος, Ἐπιστολή Δ' πρὸς Ὀλυμπιάδα διακόνισσα, ΕΠΕ 37, 354: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν· οὐ γάρ παύσομαι τοῦτο ἐπι-

λέγων αἰεὶ ἐπί πᾶσι μοι τοῖς συγκαταβαίνουσιν».

20. Χρυσόστομος, Ἐπιστολή ΡΚ', Θεοδώρα, ΕΠΕ, 38, 220.

21. Χρυσόστομος, Ὁμιλία ὅτε ἦλθεν ἀπό τῆς ἐξορίας, ΕΠΕ 33, 412.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΙΕΡΕΑ ΜΑΣΑΪ ΣΤΗΝ ΤΑΝΖΑΝΙΑ

Μέ τήν ἀπαραίτητη ἐκκλησιαστική τάξη καί ἀπλότητα πού συνηθίζεται στήν Ἀφρική, τελέστηκε ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Εἰρηνοπούλεως κ. Δημήτριο, ή εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ Διακόνου π. Ἡλία Katasiko.

Τό Μυστήριο τῆς χειροτονίας τοῦ π. Ἡλία, πού ἀξίζει νά τονίσουμε ὅτι εἶναι ὁ πρῶτος Ὁρθόδοξος Ἱερέας στήν Τανζανία ἀπό τήν πρωτόγονη φυλή τῶν Μασαί, ἔγινε στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, στήν πρωτεύουσα τῆς Τανζανίας Ντάρ Ἔς Σαλαάμ, ὁ ὁποῖος κτίστηκε ἀπό τήν οἰκογένεια τῶν Γεωργίου καί Ἐρασμίας Ἀρναούτογλου καί τήν Ἑλληνική Κοινότητα τό ἔτος 1952.

Τήν Κυριακάτικη θεία Λειτουργία παρακολούθησαν τό Προεδρεῖο καί πολλά μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος, καθώς καί πάρα πολλοί ντόπιοι ἀπό διάφορες φυλές τῆς Τανζανίας, στήν πλειοψηφία τους ἀπό τήν φυλή τῶν Μασαί, οἱ ὁποῖοι στό τέλος τῆς Εὐχαριστίας καί μετὰ τήν ἑορταστική κοινή Τράπεζα, πανηγύρισαν καί συνεχάρησαν μέ τό δικό τους ἀφρικανικό τρόπο τόν πρῶτο Ἱερέα στήν Τανζανία ἀπό τήν φυλή τους.

Ὁ π. Ἡλίας θά εἶναι ὑπεύθυνος τῆς Ἱεραποστολῆς γιά τήν φυλή τῶν Μασαί, στήν εὐρύτερη περιοχή τοῦ Ἱεραποστολικοῦ μας Κέντρου στήν περιοχή Morogoro, στήν ἀνατολική Τανζανία, ὅπου ὑπάρχουν περίπου 30 πρωτόγονες κοινότητες (νομάδες) τῶν Μασαί καί ἤδη ἔχουμε ἰδρύσει 6 νέες ἐνορίες.

Ὁ π. Ἡλίας θά εἶναι ὑπεύθυνος τῆς Ἱεραποστολῆς γιά τήν φυλή τῶν Μασαί, στήν εὐρύτερη περιοχή τοῦ Ἱεραποστολικοῦ μας Κέντρου στήν περιοχή Morogoro, στήν ἀνατολική Τανζανία, ὅπου ὑπάρχουν περίπου 30 πρωτόγονες κοινότητες (νομάδες) τῶν Μασαί καί ἤδη ἔχουμε ἰδρύσει 6 νέες ἐνορίες.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Εἰρηνοπούλεως

Ὁ ἐκχριστιανισμός τῶν Σέρβων

Στενοί καί παλαιότατοι εἶναι οἱ ἱστορικοί δεσμοί Ἑλλήνων καί Σέρβων. Λαοί βαλκανικοί καί οἱ δύο, ἔχουν γιά αἰῶνες κοινή τήν ὀρθόδοξη πίστη καί τή ρωμαϊκή παράδοση.

Οἱ Σέρβοι, λαός σλαβικός, κατοικοῦσαν ἀρχικά πέρα ἀπό τήν Οὐγγαρία, σέ κάποια περιοχὴ Βοΐκι, ὅπως ἀναφέρει ὁ λόγιος αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος Ζ΄ Πορφυρογέννητος (913-959) στό ἔργο του «Πρός τόν ἴδιον υἱόν Ρωμανόν». Στά χρόνια τοῦ αὐτοκράτορα Ἡρακλείου (610-641), μετὰ τό θάνατο τοῦ ἡγεμόνα τους, ὁ ἓνας ἀπό τούς δύο διαδόχους ἀδελφούς πῆρε τόν μισό λαό, πέρασε τό Δούναβη καί μπήκε στή ρωμαϊκή (βυζαντινὴ) ἐπικράτεια. Ὁ Ἡράκλειος, σύμφωνα πάντα μέ τόν Πορφυρογέννητο, τούς παραχώρησε μιὰ περιοχὴ κοντά στή Θεσσαλονίκη, γιά νά ἐγκατασταθοῦν. Ἀπό τότε ἡ περιοχὴ αὐτὴ ὀνομάστηκε Σερβία. Λίγο ἀργότερα, ὅμως, οἱ Σέρβοι νοστάλησαν τήν πατρίδα τους καί θέλησαν νά γυρίσουν πίσω. Ὁ αὐτοκράτορας τούς τό ἐπέτρεψε. Ὡστόσο, ὅταν πέρασαν τό Δούναβη, μετάνιωσαν καί παρακάλεσαν τόν Ἡράκλειο νά τούς προσφέρει ἄλλον τόπο γιά ἐγκατάσταση. Ἐκεῖνος τότε, ἐπειδὴ οἱ περιοχές τῆς σημερινῆς Σερβίας, τῆς Ζαχλουμίας, τῆς Παγανίας, τῆς Τερβουνίας καί τῶν Καναλιτῶν εἶχαν ἐρημωθεῖ ἀπό τίς ἐπιδρομές τῶν Ἀβάρων στά τέλη τοῦ βου αἰώνα, τούς τίς παραχώρησε. Ἔτσι ἐγκαταστάθηκαν στή χώρα πού σήμερα ὀρίζεται δυτικά ἀπό τόν ποταμό Τσέτινα, ἀνατολικά ἀπό τόν ποταμό Ἰμπαρ, νότια ἀπό τήν Ἀδριατικὴ Θάλασσα καί βόρεια ἀπό τό βορειοανατολικό τμήμα τῆς Βοσνίας καί τό βορειοδυτικό τῆς Σερβίας.

Ἐκεῖ κατανεμήθηκαν σέ μικρότερες κοινότητες, πού μέ τόν καιρὸ διαμορφώθηκαν στά κρατίδια - ἡγεμονίες (ζουπες) τῆς Ζαχλουμίας,

τῆς Τερβουνίας, τῆς Παγανίας, τῆς Διόκλειας ἢ Ζέτας (σημερινοῦ Μαυροβουνίου) καί, τέλος, τῆς Ράσκας. Ἡ τελευταία, ἀπό τόν 12ο αἰώνα, θά ἐξελιχθεῖ σέ πολιτικό καί πνευματικό κέντρο τοῦ σερβικοῦ ἔθνους.

Ἡ προχριστιανικὴ θρησκεία τῶν Σέρβων, ὅπως καί ὅλων τῶν Σλάβων, ἦταν πολυθεϊστικὴ καί βασιζόταν στό σεβασμὸ τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Πληροφορίες γι' αὐτὴν ἀντλούμε, λόγω ἐλλείψεως ἄλλων γραπτῶν μαρτυριῶν καί ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων, ἀπό τό ἔργο τοῦ ἱστορικοῦ Προκοπίου (6ος αἰ.) «Περὶ γοτθικοῦ πολέμου» καί ἀπό τό βίο τοῦ ἀγίου Ναοῦμ Ἀχρίδος. Οἱ θυσίες ἀποτελοῦσαν τόν πυρῆνα τῆς σερβικῆς εἰδωλολατρίας καί τελούνταν ἀρχικά σέ βραχώδη μέρη εἴτε ἀπό εἰδικὴ ἱερατικὴ τάξη εἴτε ἀπό τόν ἀρχηγὸ κάθε οἰκογένειας. Ὑπῆρχαν πολλὰ εἶδη θυσιῶν – ζῶων, πουλιῶν, καρπῶν, ἀκόμα καί ἀνθρώπων – πρὸς τιμὴ τῶν θεῶν καί ἰδιαίτερα τοῦ ὑψιστοῦ Ντατζμπόγκ ἢ Νταμπόγκ. Αὐτός ἦταν ὁ ἐθνικός θεὸς τῶν Σέρβων, ὁ πατέρας καί προστάτης ὅλων, ζωντανῶν καί νεκρῶν. Ζοῦσε μακριὰ ἀπό τόν κόσμο, σέ ἀπρόσιτες βουνοκορφές καί ἐρημότοποι, κι ἔκανε τὴν ἐμφάνισή του μέσ' ἀπὸ τὰ σύννεφα μέ τὴ μορφή τῆς ἀστραπῆς. Σέ περίοδο πολέμου βρισκόταν πάντα μπροστὰ ἀπὸ τούς πολεμιστὲς καί νικούσε τούς ἐχθρούς, ἐνῶ σέ περίοδο εἰρήνης φρόντιζε γιά τὴν ὁμόνοια καί εὐημερία τοῦ λαοῦ του, γιά τούς γάμους, τίς γεννήσεις, τὰ κοπάδια, τὰ μεταλλεῖα, τὴν τύχη κ.λπ.

Ἀντίθετος τοῦ Νταμπόγκ ἦταν ὁ Νταμπά (= κακὸς δαίμονας), στὸν ὁποῖο οἱ Σέρβοι εἶχαν ἀποδώσει κακές ιδιότητες καί τόν ὁποῖο θεωροῦσαν ὡς αἴτιο συμφορῶν. Πίστευαν ἀκόμα στὴν ὑπαρξὴ νυμφῶν, καλῶν καί κακῶν, καθὼς

καί στή μεταθανάτια ζωή τῶν ψυχῶν. Ἡ μαγεία καί ἡ μαντεία ἦταν πολύ διαδεδομένες. Ζωηρή ἔκφραση τῆς θρησκευτικότητας τοῦ λαοῦ ἀποτελοῦσαν οἱ λατρευτικοί τόποι τοῦ θυσιοκεντρικοῦ θρησκευμάτος του, πού εἶχαν χαρακτηριστικά βαθύ, μυστικό, πατριαρχικό καί θεοσεβή.

Εἰδωλολάτρες καί πολυθεῖστες ἦταν, λοιπόν, οἱ Σέρβοι, ὅταν, τόν 7ο αἰώνα, κατεβαίνοντας στή Βαλκανική, βρέθηκαν σέ περιβάλλον χριστιανικό. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε πῶς ἀπό τόν 1ο κιόλας αἰώνα τό Εὐαγγέλιο εἶχε κηρυχθεῖ ὡς τήν Ἰλλυρία ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο (Ρωμ. 15,19) καί ὡς τή Δαλματία ἀπό τό μαθητή του Τίτο (Β΄ Τιμ. 4,10). Βέβαια, ἡ περιοχή, ὅπου ἐγκαταστάθηκαν οἱ Σέρβοι, εἶχε ἐρημωθεῖ στά τέλη τοῦ 6ου αἰώνα ἀπό τίς ἀβαρικές ἐπιδρομές, ὡστόσο γειτόνευσε μέ χριστιανικά κέντρα, ἑλληνικά στ' ἀνατολικά, ὅπως οἱ ἐπαρχίες τῆς Δαρδανίας καί ἡ μητρόπολη Δυρραχίου, καί λατινικά στα δυτικά, ὅπως ἡ μητρόπολη Σαλῶνος στή Δαλματία καί ἡ ἐπισκοπή Ραγούσης (Ντουμπρόβνικ).

Ὁ ἐκχριστιανισμός τῶν Σέρβων συντελέστηκε βαθμιαία καί σέ τρεῖς κύριες φάσεις, ἀπό τόν 7ο ὡς τόν 12ο αἰώνα.

Ἡ πρώτη σοβαρή προσπάθεια ἔγινε ἀπό τόν Ἡράκλειο (610-641). Ἐπειδή ἡ περιοχή τῶν Σέρβων, στό μεγαλύτερο μέρος της,

ἀνήκε τότε στήν ἐκκλησιαστική δικαιοδοσία τοῦ πάπα, ὁ αὐτοκράτορας, γύρω στά 640, ἔστειλε κληρικούς ἀπό τή Ρώμη, πού κατήχησαν καί βάπτισαν ἕνα μέρος τοῦ σερβικοῦ λαοῦ. Τά ἀποτελέσματα, πάντως, ἐκείνης τῆς ἱε-

Χάρτης τοῦ χώρου ἐγκαταστάσεως τῶν Σέρβων.

Πρεσβευτές στον αυτοκράτορα 'Ηράκλειο. Χρονικό του Radriwill του 13^{ου} τέλη του 15^{ου} αί.

ραποστολής ήταν πενιχρά. Ὁ Χριστιανισμός δέν ρίζωσε ανάμεσα στους Σέρβους, οἱ περισσότεροι ἀπό τούς ὁποίους ἔμειναν ἀβάπτιστοι γιά τρεῖς βασικά λόγους: Πρῶτον, ἐπειδή θεωροῦσαν ὅτι τό βάπτισμα σήμαινε καί συνεπαγόταν τήν ὑποταγή τους στόν Ρωμαῖο αυτοκράτορα· δεύτερον, ἐπειδή αὐτή καθεαυτή ἡ ιεραποστολική ἐργασία, πού πραγματοποιήσαν οἱ παπικοί κληρικοί, ἦταν περιορισμένη· καί τρίτον, ἐπειδή ἡ γλῶσσα τοῦ κηρύγματος καί τῆς θείας λατρείας δέν ἦταν ἡ σλαβική, ἀλλά ἡ λατινική. Ἡ Ρώμη τότε εἶχε ἐπινοήσει καί ἐπέβαλε μέ αὐστηρότητα σ' ὅλους τούς νεοφώτιστους λαούς τό περιβόητο δόγμα τῆς τριγλωσσίας. Σύμφωνα μ' αὐτό, οἱ μόνες ἱερές γλῶσσες, στίς ὁποῖες μπορούσαν νά μεταφραστούν τά Εὐαγγέλια καί ἡ θεία Λειτουργία, ἦταν ἡ ἐβραϊκή, ἡ ἑλληνική καί ἡ λατινική. Οἱ Σέρβοι, λοιπόν, πού μέ δυσκολία χειρίζονταν καί τή δική τους ἀπλή γλῶσσα, ἦταν ὑποχρεωμένοι νά μάθουν μιάν ἄλλη, πολύπλοκη καί

πλούσια σέ ἀφηρημένες ἔννοιες, γιά νά λατρεύουν τόν νέο Θεό, πράγμα ἐντελῶς ἀκατόρθωτο. Ἔτσι, μολονότι γιά τήν ἐποχή ἐκείνη (7ος αἰώνας κ.έ.) δέν υπάρχουν σαφείς ἱστορικές μαρτυρίες, πρέπει νά θεωρεῖται βέβαιο πώς ἐλάχιστοι Σέρβοι μπόρεσαν νά ξεπεράσουν τό ἐμπόδιο τῆς γλῶσσας, νά κατανοήσουν τό κήρυγμα τῶν ιεραποστόλων τῆς Ρώμης καί νά δεχθοῦν τόν Χριστιανισμό.

Πιό καρποφόρα ἦταν μιὰ ἄλλη Ἱεραποστολή, πού ὀργανώθηκε δύο αἰῶνες ἀργότερα, στά χρόνια τοῦ αυτοκράτορα Βασιλείου Α' τοῦ Μακεδόνα (867-886), καί πού ξεκίνησε μέ πρωτοβουλία τῶν ἴδιων τῶν Σέρβων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα μέ τόν Πορφυρογέννητο, γύρω στά 879 ἔστειλαν ἀποκριτάρους στό Βασίλειο καί τοῦ ζήτησαν νά μεριμνήσει γιά τή βάπτιση ὅλων τῶν ἀβάπτιστων ὁμοεθνῶν τους. Ὁ Βασίλειος ἔστειλε κληρικούς - ιεραποστόλους, μέ ἐπικεφαλῆς ἕναν ἐπίσημο αυτοκρατορικό ἀντιπρόσωπο, πού ἐργάστηκαν συστηματικά καί

άποτελεσματικά όχι μόνο για την κατήχηση και βάπτιση όσων άγνοούσαν τή χριστιανική πίστη, μά και για τόν επανευαγγελισμό όσων τήν είχαν άρνηθει. Τότε δέχτηκαν τόν Χριστιανισμό όλες σχεδόν οί σερβικές φυλές, άκόμα και οί σκληροτράχηλοι Άρεντανοί ή Παγανοί, πού κατοικούσαν στά βουνά. "Εστειλαν κι εκείνοι άντιπροσώπους στον άυτοκράτορα, στίς άρχές τής δεκαετίας του 880, ζητώντας νά βαπτιστούν, όπως και έγινε. Τήν επιτυχία του ιεραποστολικού έργου στά χρόνια του Βασιλείου Α΄, πού είχε ως άποτέλεσμα τήν όριστική επικράτηση του Χριστιανισμού ανάμεσα στους Σέρβους, επιβεβαιώνει και ο άυτοκράτορας Λέων ΣΤ΄ ο Σοφός (886 - 912) στό έργο του «Τακτικόν». Ο Λέων, γιός και διάδοχος του Βασιλείου Α΄, υπογραμμίζει τό γεγονός ότι ο πατέρας του ενδιαφέρθηκε για τόν πλήρη εκχριστιανισμό των σλαβικών φυλών τής Βαλκανικής, υπαινίσσεται όμως ότι και στίς μέρες μας υπήρχαν άκόμα κάποιες ειδωλολατρικές έστίες. Αυτές εξαφανίστηκαν τόν 12ο αιώνα, όπως θά δούμε πιο κάτω.

Πρέπει νά σημειωθεί, ότι ή στερέωση του Χριστιανισμού στη Σερβία οφείλεται και στο ιεραποστολικό έργο των άγιων αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου, οί όποιοι, μέ έντολή του άυτοκράτορα Μιχαήλ Γ΄ (842-867) και του πατριάρχη Φωτίου (858-867, 877-886), δραστηριοποιήθηκαν έντυπωσιακά για τό φωτισμό των Σλάβων. Άνάμεσα στ΄ άλλα, επινόησαν τό σλαβικό αλφάβητο και, καθώς τό Οικουμενικό Πατριαρχείο δέν άναγνώριζε τό δόγμα τής τριγλωσσίας, μετέφρασαν τά εκκλησιαστικά κείμενα στη σλαβική γλώσσα. "Ετσι οί Σέρβοι μπορούσαν πιά και τή χριστιανική διδασκαλία νά κατανοούν και τόν Κύριο στη γλώσσα τους νά λατρεύουν, πράγμα πού διευκόλυνε τήν ένσωμάτωσή τους στην Έκκλησία. Μετά τήν κοίμηση του άγιου Μεθοδίου, τό 885, οί μαθητές του διώχθηκαν από τή Μαραβία και άναγκάστηκαν νά καταφύγουν στίς γειτονικές χώρες. Διακόσιοι άπ΄ αυτούς κατέβηκαν στη Βαλκανική και

Ο άυτοκράτορας Βασίλειος Α΄ ο Μακεδών (σέ νόμισμα).

επιδόθηκαν στην κατήχηση, τήν πνευματική στήριξη και τή χριστιανική μόρφωση των νεοφώτιστων Σέρβων. Οί άγιοι Κλήμης και Ναούμ, άλλωστε, μαθητές κι άυτοί των άγιων Κυρίλλου και Μεθοδίου, ανέπτυξαν σπουδαία ιεραποστολική δράση στα νότια μέρη τής Σερβίας. Υπολογίζεται ότι ο κύκλος και ή ιεραποστολική σχολή τους άριθμούσε γύρω στους τρισήμισι χιλιάδες μαθητές.

"Ως τόν 12ο αιώνα, ώστόσο, υπήρχαν, όπως είπαμε, ομάδες Σέρβων πού δέν είχαν άσπαστεί τόν Χριστιανισμό, για λόγους τόσο πολιτικούς όσο και εκκλησιαστικούς. Άφενός, δηλαδή, ή έλλειψη ένιαίας κρατικής όργανώσεως του σερβικού λαού, πού ήταν διασπασμένος σε επιμέρους ήγεμονίες, και άφετέρου οί άλληλοσυγκρουόμενες στην Ίλλυρία εκκλησιαστικές δικαιοδοσίες Ρώμης και Κωνσταντινουπόλεως, υπήρχαν παράγοντες άνασταλτικοί τόσο του πλήρους εκχριστιανισμού όσο και τής εκκλησιαστικής ένοποιήσεως των Σέρβων. Η άνατολική Ίλλυρία από τόν 8ο αιώνα βρέθηκε στη δι-

Ο άγιος Συμεών (ήγμεόνας Στέφανος Νεμάνια).

καιοδοσία του Οικουμενικού Πατριάρχη, ενώ η δυτική παρέμεινε στη δικαιοδοσία του Ρωμαίου ποντίφικα. Ο πάπας, ωστόσο, ποτέ δεν παραιτήθηκε από τα χαμένα δικαιώματά του στη χώρα. Πάντα ζητούσε τρόπους να επεκτείνει την έπρροή του στις έπαρχίες της Ανατολικής Έκκλησίας. Μέσα σ' αυτό τό ανταγωνιστικό πεδίο, οί Σέρβοι, από τόν 9ο ως τόν 12ο αιώνα,

ήταν εξαρτημένοι έκκλησιαστικά από τέσσερις άρχιεπισκοπές, άφενός του Σπαλάτου και του Μπάρ, πού ανήκαν στη Ρώμη, και άφετέρου του Δυρραχίου και της Άχρίδας, πού ανήκαν, ή τελευταία από τόν 11ο αιώνα, στην Κωνσταντινούπολη.

Η κατάσταση αυτή έγκυμονούσε κινδύνους για τήν έθνική ένότητα του σερβικού λαού, άφου ή διάσπασή του σε παπικούς, και μάλιστα γλωσσικά έκλατινισμένους, και σε όρθόδοξους πιστούς ήταν άνυπέρβλητο έμπόδιο για τή συσσωμάτωσή του σ' ένα κράτος, καθώς μάλιστα τά δύο έκκλησιαστικά κέντρα, ή Ρώμη και ή Κωνσταντινούπολη, δέν άντιπροσώπευαν μόνο δύο διαφορετικά χριστιανικά δόγματα, μά και δύο διαφορετικούς πολιτισμούς.

Η διάσπαση εύτυχώς άποτράπηκε τόν 12ο αιώνα από τόν ήγμεόνα (ζουπάνο) Στέφανο Νεμάνια (1168-1196), πού είχε ως κέντρο του τή Ράσκα. Ο Στέφανος, γύρω στά 1170, κατόρθωσε νά ενώσει υπό τήν έξουσία του όλα τά σερβικά φύλα και νά όνομαστει μέγας ζουπάνος. Από τότε άρχισε νά συντελεϊται σταδιακά και ή έκκλησιαστική ένοποίηση τών Σέρβων, πού όλοκληρώθηκε στίς μέρες του δευτερότοκου

γιου και διαδόχου του Στεφάνου του Πρωτόστεπτου (1196-1227) χάρη στίς έέργειες του ύστερότοκου γιου του και πρώτου άρχιεπισκόπου Σερβίας άγίου Σάββα (1175-1236). Σημαντική έπιτυχία, πάντως, του Νεμάνια προς τήν κατεύθυνση αυτή ήταν ή καταπολέμηση τής επικίνδυνης διαρκικής, άντικοινωνικής και άντεκκλησιαστικής αίρέσεως τών Βογομίλων, πού

Οι άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος συγγράφουν και μεταφράζουν. Μικρογραφία από τό Ρωσικό Χρονικό του Ραδτζβιλ (15ος αι.).

είχε γεννηθεί στή Βουλγαρία τόν 10ο αιώνα, από ανάμιξη στοχείων του Παυλικιανισμού και του Μεσσαλιανισμού, και διαδοθεί γοργά ανάμεσα στους Σέρβους. Γιά ν' ανακόψει τό διαλυτικό έργο της ό Νεμάνια πήρε πολύ αύστηρά και άποτελεσματικά μέτρα. Συγκάλεσε σύνοδο πού καταδίκασε τήν αίρεση, καταδίωξε τούς όπαδούς της, διέταξε νά καοϋν τά βιβλία τους και άπαγόρευσε τή χρήση του όνόματός τους ως παραπλανητικού (σλαβ. Bogumili = άγαπητοί στόν Θεό).

Στόν καιρό του δυναμικού αύτου ήγεμόνα, πού στά τέλη τής ζωής του (1197) έγινε μοναχός στό "Άγιον Όρος μέ τό όνομα Συμεών, ολοκληρώθηκε και ό έκχριστιανισμός των Σέρβων. Ό βιογράφος του μοναχός Δομετιανός (13ος αι.) αναφέρει, πώς, έκτός από τήν αίρεση των Βογομίλων, ξερίζωσε και «τήν πολυθειστική άπάτη άπ' όλη τή χώρα του... Τότε εξαφανίστηκε από

τόν τόπο μας ή άπατηλή εικόνα των ειδώλων και, μέ τίς προσευχές του μακάριου πατέρα μας, έμφανίστηκαν σ' όλη τή γενέτειρά του οι άκτινες τής καλής πίστεως και κατέρρευσαν αύτοί πού θυσίαζαν (στά είδωλα), χτίστηκαν έκκλησίες του Χριστού, κομματιάστηκαν τά είδωλα και τή θέση τους πήραν οι εικόνες των άγίων, τά δαιμόνια εξαφανίστηκαν και ό πανάγιος σταυρός του Χριστού φώτισε όλη τή χώρα».

Μέχρι τά τέλη, έπομένως, του 12ου αιώνα υπήρχαν άκόμη ανάμεσα στους Σέρβους κατάλοιπα τής προγονικής πολυθειστικής θρησκείας τους, πού εξαφανίστηκαν μέ τήν πρωτοβουλία και τίς ενέργειες του ήγεμόνα Νεμάνια, του κατοπινού μοναχού Συμεών και τώρα άγίου τής Έκκλησίας, πού έορτάζεται στίς 13 Φεβρουάριου.

Μ.Σ.Π.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος

Ὁμιλία τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ὁρεῶν κ. Φιλοθέου, Ἀρχιεπιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἐκφωνήθηκε κατὰ τὴν πανηγυρική θεία Λειτουργία ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, στὸν ὁμώνυμο Ναὸ τῆς ὁδοῦ Ψαρῶν Ἀθηνῶν, τῆ Δευτέρα 29 Ἰουνίου ἐ.ἔ.

Υπακούοντας στὴν ἀπόφαση τοῦ ἱεροῦ καὶ σεβασμίου Συνοδικοῦ σώματος, Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμε, σεπτέ Προκαθήμενε τῆς ἐν Ἑλλάδι παροικούσης Ἐκκλησίας καὶ τιμώτατε Πρόεδρε τοῦ κατὰ τὴν Ἀθήνα εὐχαριστιακοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀνάλαβα τὴν διακονία τοῦ λόγου στὴν σημερινή λειτουργική σύναξη ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ πρωθιεροκήρυκος τῆς πίστεως Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Παύλου, «οὐχ ὡς ἄξιος ὑπάρχων» —«ἐπιταγὴν γὰρ πεπλήρωκα»— ἀλλὰ προκειμένου νὰ μὴ «δεθεῖ» ὁ λόγος τοῦ

Θεοῦ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ τιμωμένου Ἁγίου «οὐ δέδεταί». Γι' αὐτὸ καὶ ζητῶ, Μακαριώτατε, τὴν πατρικὴ Σας εὐχή καὶ εὐλογία, ὥστε ὁ λόγος αὐτός νὰ καρποφορήσει στίς ὑπάρξεις ὅλων ὅσοι συναχθήκαμε σήμερα γιὰ νὰ λάβουμε Χάρη Θεοῦ καὶ νὰ ζήσουμε τὴν ἐνότητά μας μέ τόν Χριστό καὶ μεταξύ μας.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, σεβαστοὶ πατέρες, ἐντιμότατοι ἄρχοντες καὶ εὐλαβέστατοι ἀδελφοί, ὑπῆρξε κλητός καὶ ἐκλεκτός Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ. Στὴν κλήση τὴν ὁποία τοῦ ἀπηύθυνε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός δὲν στάθηκε «ἀπειθής», ἀλλὰ ἔχοντας τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ καλῶν καὶ λαλῶν εἶναι ὁ ἀναστάς Κύριος, ἐγίνε πιστός ἀκόλουθός Του καὶ φλογερός ἀπόστολος τοῦ Εὐαγγελίου Του.

Ἡ ἀνταπόκρισή του στὴν πρόσκληση αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ, ὑπῆρξε καρπός ἀποδοχῆς τῆς ἀγάπης Του «ἐξ ὅλης τῆς καρδίας του καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς του καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας του καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος του», τὴν ὁποία δὲν ἔπαυε νὰ ὁμολογεῖ διαρκῶς: «ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ».

Ἀγάπησε ὁ Παῦλος τόν Χριστό, ἀφοῦ πρῶτα Τόν ἀποδέχθηκε στὴ ζωὴ του. Χαιρόταν τὴν παρουσία Του στὴν καθημερινότητά του, μπορούσε νὰ Τόν συναντᾷ στίς ἀτελείωτες ὁδοιπορίες του στοὺς δρόμους τοῦ κόσμου, νὰ Τόν ἀφουγκράζεται τὴν ὥρα τοῦ κηρύγματος, νὰ Τόν ἀναγνωρίζει στὰ πρόσωπα τῶν ἀκροατῶν του, νὰ Τόν κοινωνεῖ στὴν σύναξη τῆς κάθε Τοπικῆς Ἐκκλησίας πού δημιουργοῦσε, νὰ μὴ θεωρεῖ τίποτα ἱκανό νὰ τόν χωρίσει ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀγάπη: «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμός ἢ λιμός ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;».

Γι' αὐτὸ καὶ μπορούσε νὰ στέκεται μέ παρ-

«ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν»

ρσσία καὶ δύναμη «ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις», ὁμολογώντας ὅτι αὐτὴ ἡ δύναμη δὲν ὀφειλόταν στὸν ἴδιο καὶ τίς ἰκανότητές του, ἀλλὰ κυρίως στὴν μεταμορφωτικὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία εἶναι ὑπὲρ ἀρκετὴ στὸν διάκονο τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰ νὰ τὸν κρατήσῃ ὄρθιο τὴν ὥρα τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν δυσκολιῶν, τῶν παθημάτων καὶ τῶν κινδύνων πού προέρχονται «ἐκ ληστῶν... ἐκ γένουσι..., ἐξ ἐθνῶν..., ἐκ ψευδαδελφῶν...», ἀλλὰ πού μέσα ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνη στὸν Ζῶντα Θεό, ὁ Ὅποιος βεβαιώνει ὅτι «ἡ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται», ὑπερβαίνονται καὶ νικῶνται. «Τὸ νὰ εἶσαι χριστιανός σημαίνει νὰ ἐμπιστεύεσαι τὸν ζωντανό Θεό, δηλαδή τὸν Θεό ὁ ὁποῖος ἀσταμάτητα ἀγαπᾷ καὶ ἀσταμάτητα ἐργάζεται».

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑπῆρξε ἀπόλυτα βέβαιος γι' αὐτὴ τὴν πατρικὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ γι' αὐτὸ ἀγωνίστηκε, θεολόγησε, κήρυξε, ἔτρεξε παντοῦ καὶ μαζί του «ἔτρεχε καὶ δοξαζόταν» καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔτσι τὸ ἔργο του ἀπέκτησε αἰώνια προοπτικὴ, ἀφοῦ ἀκόμη καὶ ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, ἀκόμη καὶ ἡ προσωπικὴ του ἄσκηση πραγματώνονταν στὰ πλαίσια τῆς διαφύλαξης, ἐπαύξεσης καὶ περιφρούρησης τῆς σχέσης του μὲ τὸν Χριστό.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶχε ἀκούσει καὶ εἶχε ἀποδεχθεῖ τὴν πρόσκληση τοῦ Χριστοῦ «Υἱέ, δός μοι σὴν καρδίαν», καὶ ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶχε προσφέρει τὴν ὑπαρξὴ του ἀπλόχερα στὸν Χριστό, ζοῦσε μέσα στὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ πραγματικότητα ἀποκαλυπτόταν καὶ στὴ σχέση του μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, γιατί ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ γίνεται ἀληθινός καὶ ἡ ἀλήθεια δὲν μπορεῖ παρά νὰ πραγματώνεται «ἐν ἀγάπῃ» μέσα ἀπὸ τὴν φροντίδα τοῦ ἄλλου, ἀφοῦ μόνον ἔτσι μπορεῖς ν' ἀγωνιστεῖς γιὰ νὰ ζήσεις τὸ γεγονός τῆς σχέσης, τὸ γεγονός τῆς

κοινότητος, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Νὰ γιατί δὲν δίσταζε ὁ Παῦλος νὰ ὁμολογεῖ ὅτι κορυφαία πράξη του ὑπῆρξε τὸ νὰ γίνετα ὁ ἴδιος «ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν», δίχως νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ πάθη, ἀδυναμίες, προβλήματα καὶ ἀστοχίες, πού συνέχεια προκύπτουν στὸν ἀγῶνα τῆς χριστιανικῆς βιοτῆς.

Αὐτὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἀδελφοί, σέ σχέση μὲ μᾶς, τοὺς σύγχρονους χριστιανούς, θά πρέπει ἀσφαλῶς νὰ μᾶς προβληματίσει, ὡς πρὸς τὸ ἂν λειτουργοῦμε σὰν κοινότητα, ἂν ἔχουμε αὐτὸ τὸ κοινοτικὸ πνεῦμα. Δηλαδή, ἂν ἔρχεται τὸ περίσσευμα τοῦ ἐνός νὰ συμπληρώνει τὸ ὑστέρημα τοῦ ἄλλου καὶ τὸ περίσσευμα τοῦ δευτέρου τὸ ὑστέρημα τοῦ πρώτου «ὅπως γένηται ἰσότης», κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἡ ἀπάντηση σ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα πρέπει ὅπως-δήποτε νὰ μᾶς προβληματίσει, κυρίως ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ἔλλειψη κοινοτικοῦ πνεύματος καὶ κυρίως κοινοτικοῦ τρόπου ζωῆς, ὅπου παρουσιάζεται, πιθανόν νὰ ὀφείλεται στὴ σύγχρονη πραγματικότητα τῆς ζωῆς πού εὐνοεῖ τὴν ἀπομόνωση καὶ τὴν ἔλλειψη σχέσης. Δὲν ἀποκλείεται, βέβαια, νὰ ὀφείλεται καὶ σ' ἓνα μεγάλο πειρασμό πού μᾶς κάνει νὰ θεωροῦμε, ἐντελῶς στρεβλά, τὴν Ἐκκλησία ὡς ἓνα ἀκόμη θεσμό μέσα στοὺς τόσους πολλοὺς πού ὑπάρχουν ἢ, ἀκόμη, ἐπειδὴ πολλές φορές ἐξαντλοῦμε τὴν Ἐκκλησία σέ ἓνα περικλειστο σύστημα ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δεσμεύονται ἀπὸ μιά κοινὴ προκατασκευασμένη ἰδεολογία, ἔστω καὶ ἂν αὐτὴ εἶναι τόσο ἱερή, ὅσο ἡ θρησκευτικὴ πίστη.

Οἱ δρόμοι τῆς ἐλευθερίας, ὅμως, δὲν μποροῦν νὰ εἶναι προκατασκευασμένοι γιατί τέτοιοι, προκατασκευασμένοι, εἶναι μόνον οἱ δρόμοι τῆς μαγείας ἢ τοῦ θανάτου. Ἐκκλησία, ὅμως, σημαίνει ἀγῶνα νὰ ὑπερβεῖς τὴν ὁποια μαγεία, δηλαδή κάθε τί, ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι, ἀπ' ὅπου κι ἂν προέρχεται, πού καταστέλλει τὴν ἐλευθερία,

αυτό τό θεόσδοτο δῶρο τῆς ἀγάπης τοῦ Δημιουργοῦ. Ἀγῶνα νά ὑπερβεῖς ἀκόμη καί αὐτό τόν ἴδιο τόν θάνατο, γιατί ὁ θάνατος εἶναι ἐκεῖνος πού νεκρώνει καί ἀφανίζει τήν ἀνθρώπινη ἐλευθερία. Καί ὁ ἀγῶνας αὐτός τῆς ὑπέρβασης εἶναι ἐξαιρετικά ἐπίπονος γιά ὅλους, μοιάζει, ὅμως, νά μήν ἔχει καμία ἐλπίδα νά ἐπιτύχει, ὅταν ὡς παραφθορά καί παράχρηση τῆς κοινοτικῆς ζωῆς, μέ πρότυπα ὄχι ἐκκλησιαστικά, ἀλλά κοσμικά, ἐξαντλεῖται σέ μιά σχεδόν διαστροφική, ἰδεολογικοῦ τύπου, ὁμοφροσύνη.

Αὐτή ἡ κοσμικοῦ καί ἰδεολογικοῦ τύπου ὁμοφροσύνη, γίνεται αἰτία διχασμῶν μέσα στήν ἐκκλησιαστική κοινότητα, ἀφοῦ θεωρεῖται σημαντικότερη ἀπό τήν ἐνότητα μέσα στήν ποικιλία τῶν χαρισμάτων καί τήν ποικιλία τῶν μελῶν στό ἓνα σῶμα καί ἐξαντλεῖται στήν «ἐπιτυχία» τοῦ νά μποροῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νά σκέπτονται μέ ἓνα πανομοιότυπο τρόπο, ὁ ὁποῖος προβάλλεται ὡς ὁ πλέον ἰδεώδης γιά νά ἐκφράζεται μέσα ἀπό αὐτόν ἡ πίστη καί ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἰδιαίτερα ὅσοι ἀσχολοῦνται ἐντονότερα μέ τά θρησκευτικά ζητήματα, τόν τελευταῖο καιρό ὅλο καί περισσότερο, μέ ἓναν θρασύ καί ἐμμονικό (μήπως δαιμονικό;) τρόπο, μέ περισσή εὐκολία καί ἀνεπίγνωστη ἀνευθυνότητα κρίνουν, κατακρίνουν, σπιλώνουν καί καταδικάζουν τήν πίστη τῶν ἄλλων, τήν ζωή καί τό

ἦθος, ἀκόμη καί αὐτά τά ἴδια τά πρόσωπα, σέ ὅποια θέση καί διακονία καί ἂν εὐρίσκονται στήν ἐκκλησιαστική κοινότητα, δίχως τόν παραμικρό σεβασμό στό ἱεραρχικό πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, θεωρώντας, μάλιστα, ὅτι οἱ πάντες καί τά πάντα «ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν» καί ἀπομακρύνθηκαν ἀπό τήν ἀληθινή πίστη καί τήν, κατ' αὐτούς, «γνήσια» ὀρθοδοξία, τήν ὁποία ταυτίζουν μόνο μέ αὐτή τήν ἰδεολογικοῦ τύπου ὁμοφροσύνη.

Σέ μιά τέτοια ἐποχή, ὅμως, ἀδελφοί μου, στήν ὁποία παρουσιάζονται ὅλο καί περισσότερα παραδείγματα διαστρέβλωσης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας φρονήματος, ὅλοι μας πρέπει νά καταβάλουμε εἰλικρινή προσπάθεια, ὥστε νά μήν ὑποκύψουμε στόν πειρασμό μιᾶς ἰδιότυπης «ἀναμαρτησίας», σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖ ἑαυτόν τέλειο, ἀπόλυτα ἀκέραιο στήν πίστη καί στόν ὀρθό βίο καί, ὡς ἐκ τούτου, χωρίς τήν ἀνάγκη μετανοίας καί ἐπιστροφῆς, ἀντίθετα πρός τήν πατερική καί ἀσκητική παράδοση πού μᾶς βεβαιώνει, ὅτι πάντοτε ἐν ταπεινώσει καί ποτέ μέ αἴσθησι ναρκισιστικῆς αὐτάρκειας «δίνεις αἷμα, γιά νά λάβεις Πνεῦμα», δηλαδή ἀγωνίζεσαι παρακαλώντας διαρκῶς, σάν τούς μαθητές Του, τόν Χριστό: «Κύριε, πρόσθεες ἡμῖν πίστιν». Εἶναι ἀγῶνας, προσπάθεια, πόνος καί κόπος, ἡ παρουσία τῆς πίστεως στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου, καί

Τοιχογραφία τοῦ Συνοδικοῦ Μεγάρου πού ἀναπαριστᾶ τό ὄραμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου

ποτέ δεδομένη. Είναι μία διαρκής πάλη, πού άλλοτε οδηγεί στον Παράδεισο και άλλοτε ακόμη και σέ μία σκοτεινή άβυσσο, από τήν όποία μόνο ή πανσθενουργός Χάρις του Θεού μπορεί νά σέ λυτρώσει.

Άπ' όσα είπώθηκαν παραπάνω, άς μήν θεωρήσετε, άδελφοί μου άγαπητοί, ότι δέν είναι άπαραίτητη ή ένότητα στην κοινή πίστη γιά τά μέλη του Σώματος του Χριστού. Η κοινή ζωή στην Έκκλησία, άσφαλώς και προϋποθέτει τήν διαφύλαξη τής κοινής και όρθής πίστεως: «εις Κύριος, μία πίστις, έν βάπτισμα». Αύτά, όμως, όπως ό Άπόστολος Παύλος έπσημαίνει, αποτελούν κυρίως δώρα του Θεού, τά όποία καλούμαστε νά τά καλλιεργήσουμε προς τόν σκοπό τής τηρήσεως τής μεταξύ μας ένότητας: «ό δέ Θεός τής ύπομονής και τής παρακλήσεως δώη ύμιν τό αυτό φρονεΐν έν άλλήλοις κατά Χριστόν Ίησοϋν, ίνα όμοθυμαδόν έν ένί στόματι δοξάζητε τόν Θεόν και πατέρα του Κυρίου ήμών Ίησοϋ Χριστού». Και, βέβαια, αύτή ή κοινή πίστη και ή κοινή ζωή δέν λειτουργούν ποτέ ως άποτελέσματα των όποιονδήποτε έξαναγκασμών, αλλά μόνο μέσα από τήν πρόσληψη του άλλου, κατά τό πρότυπο τής σχέσης του Χριστού μέ τήν Έκκλησία Του: «προσλαμβάνεσθε άλλήλους, καθώς και ό Χριστός προσελάβετο ύμäs εις δόξαν Θεού».

Η σχέση και ή ένότητά μας μέ τόν Χριστό δέν είναι σχέση άτομικού τύπου, αλλά σχέση έκκλησιαστική, στηρίζεται πάντοτε και στην παρουσία των άλλων, των συνανθρώπων, των φίλων, των συναγωνιστών χριστιανών, μαζί μέ τούς όποιούς τηρούμε τήν ένότητα, ζώντας στό σώμα του Χριστού, τήν Έκκλησία, κοινωνούντες άλλήλοις. «Αύτός πού δέν άνήκει στό σώμα», θά μäs πεί ό άγιος Ίωάννης ό Χρυσόστομος «και δέν έχει έπαφή μέ τά υπόλοιπα μέλη, δέν μπορεί νά έχει σχέση ούτε μέ τήν κεφαλή». Ο Χριστός και ή κοινωνία μας στό πανάγιο Σώμα Του, είναι ό μοναδικός τρόπος ούσιαστικής ένότητας των ανθρώπων «ίνα μή ή σχίσμα έν τῷ σώματι, αλλά τό αυτό υπέρ άλλήλων μεριμνώσι τά μέλη».

Άπό όλα τά παραπάνω πού είπαμε, άδελφοί

μου εύλογημένοι, και από πολλά ακόμη πού λόγω των στενών χρονικών πλαισίων ενός λειτουργικού κηρύγματος δέν είπαμε, φανερώνεται ό κοινός άγώνας όλων μας, ως προς τήν διαφύλαξη τής ένότητας τής Έκκλησίας, όχι μόνο όταν προκύπτουν σχίσματα και αίρέσεις, αλλά κυρίως στην καθημερινότητα τής ζωής μας, ως μέλη του αυτού Κυριακού σώματος. Γιατί ή διάσπαση αύτής τής ένότητας, άς τό προσέξουμε, παρακαλώ πολύ, όλοι μας αυτό, δέν όφείλεται τόσο στις έξωτερικές έπιρροές, τούς πειρασμούς τής ιστορίας και τά έμπόδια πού θέτουν οι έκτός Έκκλησίας –άλλωστε, όπως ό Άπόστολος Παύλος αναφέρει, «τούς έξω ό Θεός κρινεί»–, αλλά προέρχεται κυρίως από τό «ΐδιον θέλημα» ήμών των χριστιανών. Αυτό τό άτομικό θέλημα, ό «ΐδιος» τρόπος, είναι πού μäs οδηγεί στην υπέρβαση των όρίων, τά όποία όφείλουμε σύμφωνα μέ τήν Άγία Γραφή νά κρατήσουμε, μäs χωρίζει από τούς άλλους και τελικά μäs άποσπā από τήν συνέπεια στην προσπάθεια γιά τήν διαφύλαξη τής πίστης και τής άγάπης μας προς τόν Χριστό και τήν Έκκλησία Του. Γι' αυτό και ό άγώνας μας γιά ένότητα είναι πορεία έπίμονη, έπίπονη και σταυρική, χωρίς, όμως, κατάθλιψη, χωρίς άρνητισμό κι άπελπισία, αλλά πορεία έλπίδας πού οδηγεί στην άληθινή χαρά πού δέν φθειρείται και δέν μπορεί νά κλέψει ό θάνατος. Τήν χαρά τής ένότητας μέ τόν Θεό και τούς άδελφούς στή ζωή τής Τριαδικής Θείας Βασιλείας.

Εύχηθεΐτε, Μακαριώτατε πάτερ και Δέσποτα, ή σημερινή έορτή και λαμπρά πανήγυρις του μεγάλου Άποστόλου των Έθνών Παύλου, του και ίδρυτου τής Άγιωτάτης Έκκλησίας τής Ελλάδος, νά σημάνει άληθινό έγερτήριο σάλπισμα προς τίς σιωπώσες συνειδήσεις όλων μας, ώστε «άληθεύοντες έν άγάπη», νά οδηγηθούμε «εις οίκοδομήν του σώματος του Χριστού, μέχρι καταντήσωμεν οι πάντες εις τήν ένότητα τής πίστεως και τής έπιγνώσεως του Υιού του Θεού». Άμήν!

† Ο Ώρεών Φιλόθεος

Τό ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς προχωρᾷ καί καρπίζει μέσα ἀπό πολλές δυσκολίες

Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα πού φυλάσσονται στό ἀρχεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καμπάλας καί πάσης Οὐγκάντας, τό ξεκίνημα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στή χώρα, ἀνάγεται στό ἔτος 1919. Ἔτσι, λοιπόν, μέ ἀφορμή τό γεγονός τῆς συμπλήρωσης τῶν πρώτων 100 χρόνων παρουσίας, ἔχουν προγραμματιστεῖ διάφορες ἐκδηλώσεις. Ὑπῆρξε, βεβαίως, ἡ σκέψη οἱ ὅποιες ἐκδηλώσεις νά πραγματοποιηθοῦν τό ἔτος 2022, πού συμπίπτει μέ τήν συμπλήρωση ἑκατονταετίας ἀπό τήν ἀφιξη στήν Οὐγκάντα τοῦ ἀείμνηστου Ἀρχιμανδρίτη π. Νικοδήμου Σαρίκα. Ἀποφασίστηκε, τελικά, νά ξεκινήσουμε τίς ἐκδηλώσεις μας ἀπό ἐφέτος. Κύριος σκοπός μας μέ τίς διάφορες ἐκδηλώσεις πού ἔγιναν, ἀλλά καί θά πραγματοποιηθοῦν ἐν καιρῷ, εἶναι νά γνωρίσουν τήν ἱστορία κυρίως οἱ νέοι μας.

Σημεῖο ἀναφορᾶς τῶν ὅποιων ἑορταστικῶν καί ἐπετειακῶν ἐκδηλώσεων, κρίθηκε σκόπιμο νά εἶναι ἡ θεμελίωση τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας στήν πρωτεύουσα Καμπάλα. Ἡ κατάθεση τοῦ θεμέλιου λίθου ἔγινε τήν Κυριακή 5 Μαΐου μέ τήν τιμητική παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς χώρας κ. Ἰωήλ Kaguta Museleni, καθώς καί πολλῶν ἄλλων κυβερνητικῶν, πολιτικῶν ἀξιωματῶν καί πλῆθους πιστῶν (βλέπε περιοδικό «Πάντα τά Ἔθνη», τεύχος 150, σελ. 26).

Θά πρέπει, βέβαια, νά ἀναφερθεῖ ὅτι ἐκτός ἀπό τήν ἐπέτειο τῆς συμπλήρωσης τῶν 100 χρόνων τῆς Ὁρθοδοξίας στήν Οὐγκάντα πού μᾶς ὀδήγησε στό νά προγραμματίσουμε

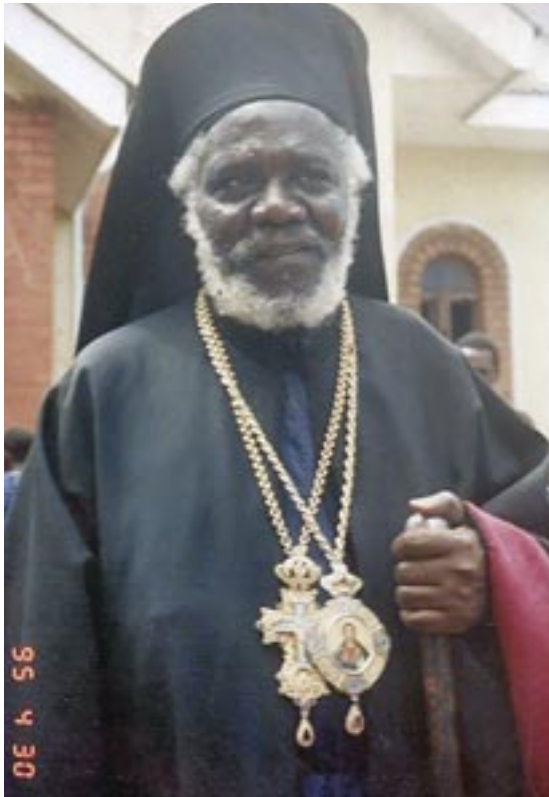
Οί άείμνηστοι πρώτοι Ούγκαντέζοι κληρικοί Όβαδίας Basajjakitalo (άριστερά) και Ρουβήμ Ssebanja Mukasa Spartas, μετέπειτα Έπίσκοπος Νειλουπόλεως Χριστοφόρος (δεξιά)

τή θεμελίωση του Καθεδρικού Ναού της Άγίας Σοφίας, ύπήρχαν και άλλοι πρακτικοί λόγοι πού μās ώθησαν στην απόφασή μας νά προχωρήσουμε, μέ κυριότερο από αυτούς πού άφοροϋσαν στό ζήτημα του οικoπέδου.

Δύο από τά τρία οικόπεδα στην Καμπάλα, πού παραχωρήθηκαν στους πρώτους Όρθόδοξους από τό κεντρικό Βασίλειο Buganda στις 24 Δεκεμβρίου 1959, δόθηκαν μέ ένοικιαστήρια συμφωνία γιά χρήση 49 χρόνων. Τό ένοικιαστήριο, λοιπόν, έληγε στις 23 Δεκεμβρίου 2008. Βασικοί όροι της συμφωνίας ήταν ότι θά πληρώνονταν κάποια ποσά στό ντόπιο νόμισμα κάθε χρόνο στό κεντρικό ταμείο του Βασιλείου και ότι θά αναπτύσσονταν τά δύο οικόπεδα μέ πρέποντα τρόπο

άπό την Όρθόδοξη Κοινότητα, προκειμένου νά ανανεωθεί έκ νέου ή συμφωνία.

Στήν περίπτωση μας, δυστυχώς, μόνο τό ένα από τά δύο οικόπεδα άξιοποιήθηκε έπαρκώς. Σ' αυτό βρίσκεται ό Ίερός Ναός του Άγίου Νικολάου, σχολικές έγκαταστάσεις, τό μικρό Νοσοκομείο «ό Τίμιος Σταυρός», τό Πνευματικό Κέντρο και ή έδρα της Μητροπόλεως. Τό δεύτερο οικόπεδο πού βρίσκεται στό βουνό Lubyα, τό όποιο προορίστηκε γιά την άνέγερση του Καθεδρικού Ναού, έλλείψει των άπαραίτητων χρημάτων, παρέμενε άναξιοποίητο. Αναφέρουμε, έπίσης, ότι και τά άναλογούντα ποσά των ένοικίων, λόγω οικονομικών δυσχερειών δέν έξοφλούνταν τακτικά.

Ο πρώτος Μητροπολίτης Καμπάλας και πάσης Ουγκάντας κυρός Θεόδωρος Nawkyama (άριστερά) και ο Μακαριστός π. Ειρηναίος Magimbi (δεξιά), εκ των πρωτεργατών της 'Ορθόδοξης 'Εκκλησίας στην Ουγκάντα

Άπό τό έτος 1996, γιά τούς προαναφερθέντες λόγους, τό Βασίλειο Buganda ζητούσε άπό τήν 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία νά άνταλλάξει τό άναξιοποίητο οικόπεδο, μέ κάποιο άλλο, τό όποίο παρεμπιπτόντως, βρισκόταν πολύ μακριά άπό τό κέντρο τής πρωτεύουσας. Τήν έποχή εκείνη ό μακαριστός Μητροπολίτης κυρός Θεόδωρος. ήταν βαρύτατα άσθενής και μετά άπό λίγο καιρό έκοιμήθη. Για τά συμφέροντα τής 'Εκκλησίας, εύτυχώς, ό άείμνηστος π. Ειρηναίος Magimbi, Μέγας Οίκονόμος τής τοπικής 'Εκκλησίας, άντέδρασε πολύ σωστά. Άντί νά διαπραγματευτεί τό θέμα τής άνταλλαγής πού έθετε ή άλλη πλευρά, πρότεινε έπιτακτικά τή μείωση του ένοικίου, τά όποία τό Βασίλειο άνέβαζε, άδιαφο-

ρώντας γιά τό γεγονός ότι οί δράσεις μας έχουν φιλανθρωπικό και όχι έμπορικό χαρακτήρα.

Παράλληλα στους κόλπους τής ίδιας τής 'Ορθόδοξης 'Εκκλησίας τής Ουγκάντας, τήν έποχή εκείνη ύπήρχε άκόμη τό πρόβλημα τών άντιμαχόμενων παρατάξεων (1968 - 1974). Τύποις είχε έπιτευχθεί μία συμφωνία μεταξύ τών δύο άντιμαχόμενων «παρατάξεων» τών «'Ελληνιστών 'Αφρικανών 'Ορθόδοξων», και τών «Αυτόνομων 'Αφρικανών 'Ορθόδοξων» (20,21.03.1974). 'Ωστόσο κάποια πρόσωπα άπό τήν ομάδα τών «Αυτόνομων» πλαστογράφησαν τό έπίσημο πιστοποιητικό τής 'Αδειας Λειτουργίας, τό όποίο είχε έκδοθει στις 26.09.1953 μέ τίτλο «Trustees of African

Greek Orthodox Church». Πλαστογράφησαν, επίσης, τό έτος 1984 καί τά έγγραφα χρήσης τών δύο οικόπέδων στήν πρωτεύουσα, διαγράφοντας από τόν τίτλο τή λέξη «Greek» καί αντικαθιστώντας την μέ τήν λέξη «Autonomous» ώστε νά γίνει «Trustees of African Autonomous Orthodox Church». Εύτυχώς μετά τήν παρέλευση πέντε μηνών από τήν συμφωνία του 1974, ή Κυβέρνηση τής Ουγκάντας είχε δώσει έντολή νά τροποποιηθούν όλα τά σχετικά έγγραφα μέ τήν Όρθόδοξη Έκκλησία στή χώρα καί στό έξής νά είναι «Trustees of Uganda Orthodox Church».

Μετά από τήν άποτυχία τών «Αυτόνομι-στών», όρισμένοι έξ αυτών επέλεξαν νά αυτοαποκαλούνται παλαιοημερολογίτες. Μπορεί μέ τήν πάροδο του χρόνου, νά έχουν έκλείψει οί πρώτοι όπαδοί του «Αυτόνομιστή Έπισκόπου» Χριστοφόρου, αλλά κάποιιοι άπόγονοί τους σχημάτισαν διάφορες φα-τρίες, μέ σκοπό τους στό όνομα τής Όρθο-δοξίας νά άποκτήσουν ύπόσταση καί όντότη-τα. Έκτοτε συνεργάζονται μέ διάφορους περιφερόμενους παλαιοημερολογίτες καί κατηγορούν τόν έκάστοτε Μητροπολίτη καί τό «νέο ήμερολόγιο», ως τό βασικό αίτιο τών δυσκολιών τής ταχύτερης έξάπλωσης στήν Ουγκάντα.

Έκτός τών οικονομικών προβλημάτων τά όποία πάντοτε είχαμε νά αντιμετώπισουμε, έπρεπε όπως γίνεται άντιληπτό, δυστυχώς, μέ ήρεμία καί νηφαλιότητα νά δαπανούμε πολύτιμο χρόνο, δυνάμεις αλλά καί χρηματι-κούς πόρους, ώστε νά μήν έκτραπεί ή έπιμολυνθεί ή άλλοτριωθεί από έξωγενή στοιχεία ή άποστολή μας στήν Ουγκάντα, πού δέν είναι άλλη άπό τήν έδραιώση τής άγίας Όρθόδοξης πίστης επάνω σε στέρεες βά-σεις καί σε όλα τά επίπεδα.

Έτσι, λοιπόν, σε συνεργασία μέ τίς κρατι-κές υπηρεσίες, καταλήξαμε τό 2017, νά ανα-

γνωριστεί ή νομική ύπόστασή μας καί νά χα-ρακτηριστούν οί δράσεις μας ως φιλανθρω-πικές. Η έγγραφη πιστοποίηση έγινε στή βά-ση του ισχύοντος Καταστατικού. Μόλις πέ-ρυσιο, επίσης, πετύχαμε μετά από πολύ άγώ-να νά ανανεωθούν οί τίτλοι χρήσεως τής γής τών τριών οικόπέδων στήν πρωτεύουσα. Τό κεντρικό Βασίλειο Buganda έξέδωσε τούς σχετικούς τίτλους, μέ μειωμένα τά μι-σθώματα τών δύο τουλάχιστον οικόπέδων. Παράλληλα σχεδόν τό 80% τών εκτάσεων, πού είχαν παραχωρηθεί στίς ένορίες καί στίς κοινότητες μας έχουν ήδη κατοχυρωθεί μέ ανανεωμένους τίτλους ιδιοκτησίας.

Η πρόκληση για έμάς είναι ή χρηστή δια-χείριση καί ή διαφύλαξη τής όποιας περιου-σίας τής Έκκλησίας μας, ώστε οί καρποί αυτής νά ανακουφίζουν τίς πάμπολλες ανά-γκες τών πιστών Ουγκαντέζων αδελφών. Η έξάπλωση τής Όρθοδοξίας στήν Ουγκάντα, ίσως, νά έχει καθυστερήσει σε σχέση μέ τά άποτελέσματα του «ίεραποστολικού» έργου τών άλλων Όμολογιών, όπως τών Ρωμαιοκα-θολικών καί τών Άγγλικανών. Η Όρθοδοξία, όμως, γίνεται γνωστή καί ήδη είναι πολλοί εκείνοι πού μεταστρέφονται σ' Αύτήν. Πρέ-πει νά επιμείνουμε στήν στερέωση σε όλα τά επίπεδα, τών μικρών καί ένιοτε όλιγάριθμων κοινοτήτων μας, συμβάλλοντας στήν άνά-πτυξη σταθερής εκκλησιαστικής συνείδησης καί φρονήματος. Παράλληλα, λοιπόν, μέ τήν ποιμαντική τών μελών τής Έκκλησίας μας, θά πρέπει νά είμαστε έτοιμοι νά ικανοποιή-σουμε καί τήν έσωτερική πνευματική αναζή-τηση όλων εκείνων τών ανθρώπων πού ψά-χνουν τήν αλήθεια καί μάς πλησιάζουν.

† Ό Καμπάλας καί πάσης Ουγκάντας Ίωνάς

Παραδοσιακή καί σύγχρονη μαγεία· ἄποψη γιά τήν ποιμαντική ἀντιμετώπιση τοῦ φαινομένου στήν Ἀφρική

Ἄπό μαρτυρίες Ἑλλήνων συγγραφέων τῆς Ἀρχαιότητος, γνωρίζουμε ὅτι ἡ μαγεία, ἡ ἀστρολογία καί ἡ μαντική κυριαρχοῦσαν στόν τότε κόσμον. Γράφει γιά παράδειγμα ὁ Θουκυδίδης στήν Ἱστορία του (5,103): «Πολλοί ἄνθρωποι ὅταν χάσουν τίς εὐλογες ἐλπίδες τους καταφεύγουν σέ φανταστικά σχήματα, στή μαντική καί τούς χρησμούς καί ὅσα ἄλλα τέτοια τρέφουν τίς προσδοκίες πού ὀδηγοῦν στήν καταστροφή».

Στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, κυρίως, συναντᾶ κανεῖς ἔντονα τή μάχη τοῦ Χριστοῦ μέ τόν διάβολο, πού προσπαθεῖ μέσῳ διαφόρων σχημάτων νά παραπλανήσει καί πειράξει τούς ἀνθρώπους. Οἱ Ἀπόστολοι κήρυξαν τήν ἐλευθερία ἀπό τή δυναστεία τῶν μάγων καί μάντεων πού χαρίζει ἡ πίστη στόν Χριστό καί ἔδωσαν τή δυνατότητα στούς ἀνθρώπους μέ τήν πίστη τους νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τίς δεισιδαιμονίες καί ἐλεύθερα νά ρυθμίζουν τή ζωή τους.

Ὅταν διαβάσει κανεῖς γιά τόν ἱστορικό θρίαμβο τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔναντι τῆς εἰδωλολατρίας, τῆς μαγείας καί τῆς μαντικῆς τῆς ἀρχαιότητος, ἀπορεῖ εὐλόγα πῶς εἶναι δυνατόν μετά ἀπό δύο χιλιάδες χρόνια χριστιανικῆς ἱστορίας καί σχετικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν ἀνθρώπων, νά κυριαρχοῦν στήν κοινωνία μας μάντεις, μάγοι, χρησμολόγοι, χαρτορίχτρες καί πάσης φύσεως ἄνθρωποι (ἄνδρες καί γυναῖκες) πού ὑποτίθεται «προλέγουν ἢ δύνανται νά ἐλέγξουν τό μέλλον», φυσικά, πάντοτε μέ τό σχετικό οἰκονομικό ἢ ὀποιοδήποτε ἄλλο κέρδος.

Ἀντιλαμβάνεται κανεῖς ἂν εἶναι τόσο δύσκολο –ὄχι φυσικά ἀκατόρθωτο μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ– νά ἀντιμετωπισθεῖ ἡ μαγεία ὅπου δῆποτε ἄλλοῦ, πόσο δυσκολότερο γίνεται αὐτό στήν Ἀφρική πού ἡ παρουσία τῆς Ὀρθόδοξης πίστεως, κυρίως μέ τήν εἰκόνα τῆς ὀργανωμένης ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας, μετρά περίπου μόνο ἕναν αἰῶνα βίου.

Οὐσιαστικά ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου γιά γρήγορη θεραπεία, γιά ἄμεσα ἀποτελέσματα χωρίς κόπο καί μόχθο, ἡ ἀνυπαρξία ὑπομονῆς

καί καρτερικότητας, είναι όλα εκείνα τά στοιχεία πού βοηθοῦν τήν ανάπτυξη αὐτῶν τῶν ἀντιχριστιανικῶν καί ἐπικίνδυνων φαινομένων. Φυσικά ἡ ἔλλειψη πίστεως στόν Θεό καί ἡ ἀποχριστιανοποίηση τῶν κοινωνιῶν μας, δημιουργοῦν ὅλο καί περισσότερες ἀνασφάλειες καί φόβους. Καταστάσεις δηλαδή πού εὐνοοῦν τέτοιες ἐκδηλώσεις καί φαινόμενα.

Θά πρέπει νά τονιστεῖ, ἀσφαλῶς, ὅτι ὁ διαχωρισμός τῆς μαγείας, σέ μαύρη καί λευκή, εἶναι αὐθαίρετος, ἐφόσον ἀποκλειστικός γενάρχης καί καθοδηγητής ὄλων αὐτῶν τῶν καταστάσεων εἶναι ὁ διάβολος. Εἶναι ἀσυμβίβαστη μέ τήν Ὁρθόδοξη πίστη, παράδοση καί ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἡ οποιαδήποτε ἐνασχόληση τῶν πιστῶν τῆς μέ μορφές τῆς μαγείας. Ἡ χρήση χριστιανικῶν συμβόλων, ἐπίσης, εἶναι μόνο παραπλανητική. Τό λέμε αὐτό γιατί στήν Ἑλλάδα, ἀλλά καί στήν Ἀφρική, πολλοί μάγοι χρησιμοποιοῦν στούς χώρους ὅπου ἐξαπατοῦν τά

θύματά τους εἰκόνες, λιβάνι, κεριά κ.λπ.

Ἡ ἀντιμετώπιση τῆς μαγείας μέσῳ ποιμαντικῶν δράσεων, παρ' ὅλες τίς ἰδιαιτερότητες τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου, βασίζεται καί πρέπει νά βασίζεται ἐπάνω στίς παλαιές παραδοσιακές μεθόδους τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀντιμετώπισαν τέτοια σοβαρά θέματα στή δι-σχισιοστή της πορεία.

Οἱ μαρτυρίες τῆς Καινῆς Διαθήκης μᾶς περιγράφουν μέ ἐνάργεια, πῶς εἶναι ἀδύνατη ἡ συνύπαρξη τοῦ φωτός μέ τό σκότος καί βεβαίως τοῦ Χριστοῦ μέ τόν διάβολο. Οἱ Ἀπόστολοι ἀποστρέφονται κάθε μαντική ἢ μαγική ἐνασχόληση.

Ἀπό τά Συναξάρια μαθαίνουμε γιά τό βίο τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ καί τῆς Ἁγίας μάρτυρος Ἰουστίνης. Νικημένος ὁ Ἅγιος ἀπό τή δύναμη τῆς πίστεως τῆς νεαρῆς παρθένου, ἐλκύσθηκε στόν Χριστιανισμό, ἀποστράφηκε τά μαγικά του ἔργα, κατηχήθηκε, βαπτίσθηκε καί μάλιστα

μαρτύρησε γιά τόν Χριστό. Ἡ Ἐκκλησία ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς συγκλονιστικῆς του πορείας ἀπό τό σκοτάδι στό φῶς, τόν θεωρεῖ δικαίως προστάτη γιά ἐκείνους πού παλεύουν μέ τά δεσμά τῆς μαγείας καί τοῦ διαβόλου γενικότερα.

Ἀπό τήν ἀνάγνωση τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ὅλα τά βαπτισμένα μέλη τῆς Ἐκκλησίας παίρνουμε τή σαφή ἀπάντηση, πῶς καμία δύναμη τῆς μαγικῆς «τέχνης» δέν μπορεί νά εἶναι δυνατότερη ἀπό τή δύναμη τοῦ Χριστοῦ. Πολλοί Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, μέ πρωτόπορο τόν ἱερό Χρυσόστομο, ἔχουν ἀσχοληθεῖ μέ τή σωστή ἀντιμετώπιση τοῦ φαινόμενου τῆς μαγείας.

Θά προσπαθήσουμε νά σταχυολογήσουμε μερικούς τρόπους γιά τήν καλύτερη ποιμαντική ἀντιμετώπιση τῆς μαγείας.

Κάθε προσπάθεια ἀντιμετώπισης τῆς μαγείας

ας γίνεται μέσα στά πλαίσια τῆς Ἐκκλησίας καί ὄχι ἔξω ἀπό Αὐτήν. Ἡ ἀντιμετώπισή της, ἄλλωστε, δέν στηρίζεται στό ὅτι εἴμαστε καλοί Χριστιανοί, ἀλλά στή δύναμη καί στά χαρίσματα τῆς Ἱερωσύνης καί στή χάρη τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι δυνατόν ποτέ νά πιστέψουμε, πῶς ἐμεῖς εἴμαστε πού ἀντιμετωπίζουμε ἀπό μόνοι μας αὐτές τίς καταστάσεις; Στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, φυσικά, γίνονται ὅλα.

Ἡ ὀρθή ἀντιμετώπιση τέτοιων περιστατικῶν, κατά τήν ἀποψή μας, ξεκινᾷ ἀπό τήν εὐρεία καί ἐπαρκή γνώση σχετικά μέ τό θέμα τῆς μαγείας, ἀλλά καί τή συνεχή ἐνημέρωση καί κατάρτιση τῶν ἱερέων μας, μέ κείμενα θεολογικά, ἀνθρώπων πού ἔχουν ἀσχοληθεῖ ἐπαρκῶς μέ τό συγκεκριμένο ζήτημα. Στό πλαίσιο αὐτό προτείνουμε, κατά τό δυνατόν, τή διοργάνωση ἱερατικῶν συνάξεων ἀλλά καί ὁμιλιῶν πρὸς τόν λαό μέ θεματολογία πού ἀφορᾷ στήν ἀντιμετώπιση ἀνάλογων ποιμαντικῶν προβλημάτων.

Ἡ ἀναλυτική συζήτηση ἐπί τῶν θεμάτων αὐτῶν, οἱ ἀπαντήσεις στίς ἀπορίες τῶν ἱερέων μας καί τῶν πιστῶν μας καί ἡ ἐνημέρωσή τους γιά τίς ἰδιομορφίες ἀνάλογων καταστάσεων, μποροῦν νά συμβάλλουν στήν καλή καί ἐπιτυχή ἀντιμετώπισή τους.

Ξεκινήσαμε τίς προτάσεις γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν θεμάτων αὐτῶν, ἀπό τήν κατάρτιση καί ἐπιμόρφωση τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Ἀπό ἐκεῖ ξεκινοῦν ὅλα. Γνωρίζουμε πῶς ἐκεῖ πού ὑπάρχουν καλοί ἱερεῖς, ἀντιμετωπίζονται μέ ἀπόλυτη ἐπιτυχία ἀντίστοιχα ζητήματα. Εἶναι γεγονός πῶς ἡ φυσική ἀπουσία ἀλλά καί ἡ πνευματική ἀνεπάρκεια τῶν ἱερέων, ἀφήνει τό περιθώριο γιά τήν ἀνάπτυξη τέτοιων δαιμονικῶν καταστάσεων. Στίς ἡμέρες μας τά μέσα τοῦ διαδουκτίου, δίνουν νέες διεξόδους καί δυνατότητες. Θά μπορούσαμε μέσῳ αὐτῶν νά κυκλοφορήσουμε κείμενα, πού ἀφοροῦν στή σωστή ἀντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων.

Ἡ ἐνασχόληση ὀρισμένων μέ τήν ἀντιμετώπιση τοῦ σοβαροῦ ζητήματος τῆς μαγείας, δημιουργεῖ θόρυβο καί αἴσθημα φόβου στοῦς

άνθρωπους, επιφέροντας, τελικά, τὰ ἀκριβῶς ἀντίθετα ἀπὸ τὰ ἐπιθυμητὰ ἀποτελέσματα. Σέ πολλές περιοχές τοῦ κόσμου, ἡ ἐνασχόληση μέ τή μαγεία ὑποβάλλει τούς ἀνθρώπους σ' ἓνα τέτοιο ἰδιότυπο καθεστῶς φόβου. Ὁ φόβος, ἀσφαλῶς, περιπλέκει τὰ πράγματα καί δέν δημιουργεῖ ὑγιές ἔδαφος, ὥστε νά καρποφορήσει ἡ πίστη. Ὁφείλουμε, λοιπόν, νά ἀναφέρουμε πῶς ἡ ἐνασχόληση μέ τήν ἀντιμετώπιση τῆς μαγείας, θά πρέπει νά γίνεται μέ διάκριση καί ὄχι μέ τρόπο ἐπιπόλαιο πού ξεπερνᾶ κάποια συγκεκριμένα καί σαφῆ ὅρια.

Μιλώντας, ἐπίσης, γιά τήν ποιμαντική ἀντιμετώπιση διάφορων φαινομένων μαγείας, θά πρέπει νά συνυπολογίσουμε ὅτι σήμερα οἱ λόγοι πού ὀδηγοῦν τούς ἀνθρώπους στή μαγεία, ἔχουν ἐπιτρέψει, κυρίως στήν Ἀφρική, τήν ἀνάπτυξη ἑνός εἴδους ἄλλης «μαγείας», αὐτῆς τῶν καινοφανῶν προτεσταντικῶν «Ἐκκλησιῶν», τῶν αὐτονομαζόμενων παραπλανητικά «θαυματοργῶν», πού στό ὄνομα μιᾶς κατ' ἐπίφαση Χριστιανικῆς πίστεως προσφέρουν «λύσεις» στίς ἀγωνίες τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Κύριός μας προειδοποιεῖ στό Εὐαγγέλιό Του γιά τούς ψευδοπροφήτες, οἱ ὅποιοι θαύματα θά κάνουν πολλά. (Ματθ. 24,24) «ἐγερθήσονται γάρ ψευδόχριστοι καί ψευδοπροφήται καί δώσουσι σημεῖα μεγάλα καί τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καί τούς ἐκλεκτούς». Ἔχουμε σήμερα τήν ἐμφάνιση πολλῶν τέτοιων ψευδοπροφητῶν, οἱ ὅποιοι δῆθεν στό ὄνομα τοῦ Κυρίου «θαυματοργοῦν». Ὀνομάζουν τὰ κέντρα τῶν συνάξεών τους «κέντρα θαυμάτων». Μιά καινοφανῆ μορφή μαγείας, βλάσφημα ἐπικαλυμμένη μέ τό ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Γίνεται συστηματική καί μεγάλη παραπλάνηση τῶν ἀνθρώπων. Μέ κύριο ἄξονα τήν ἐκμετάλλευσή τους, διάφοροι «θαυματοργοί» πάστορες - μάγοι προτείνουν ὑποτιθέμενες λύσεις προβλημάτων. Πολλοί ἄνθρωποι, δυστυχῶς, προσκολλῶνται σέ αὐτούς, ὄχι μέ ὑγιή πίστη στόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλά θέλοντας μέ ἓνα τρόπο μαγικό νά λάβουν ἀπαντήσεις

στό προβλήματα πού τούς ἀπασχολοῦν.

Καλούμαστε νά προσπατήσουμε τούς πιστούς, ὑπογραμμίζοντας τίς ἀρετές τῆς πίστεως, ὅπως εἶναι ἡ ὑπομονή καί ἡ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στό θέλημα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ἀντί τοῦ φόβου, τήν ἀνάγκη γιά γρήγορες ἀπαντήσεις καί λύσεις σέ ὅ,τι πρόβλημα ἔχουμε καί τήν λανθασμένη ἀντίληψη, ὅτι ὁ Θεός πρέπει νά μᾶς κάνει τὰ πάντα ὅπως ἀκριβῶς τὰ σκεφτόμαστε καί τὰ θέλουμε.

Γιά αὐτό, ἀνάμεσα σέ ὅλες αὐτές τίς προκλήσεις, χρειάζεται ἀπό τήν πλευρά μας νά τραβοῦμε τίς διαχωριστικές γραμμές μέ διάκριση χωρίς νά παραγνωρίζουμε καταστάσεις, ἀλλά καί χωρίς νά ὑπερεκτιμοῦμε τίς προσωπικές μας δυνάμεις.

† Ὁ Γκούλου καί Ἀνατολικῆς Οὐγκάντας Σίλβεστρος

Ἑρώτηση:

Ὄταν ἕνας κατηχούμενος σέ μία ἱεραποστολική χώρα παρουσιάσει ἔκτακτα σημεῖα χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (θεραπείες, γλωσσολαλία, προορατικότητα κ.τ.λ.), μπορούμε νά προχωρήσουμε ἄμεσα στή βάπτισή του;

Ἀπάντηση:

Γιά τήν εὐχερέστερη ἀπάντηση στό ἐρώτημα αὐτό καί γιά νά βοηθηθοῦμε στό ἐάν τά ἔκτακτα αὐτά σημεῖα πού παρουσιάζει ὁ κατηχούμενος εἶναι γνήσια ἔχουμε καί δύο χωρία τοῦ ἀποστόλου Παύλου, βάσει τῶν ὁποίων μπορούμε νά κρίνουμε ἀναλόγως καί νά ἀποφασίσουμε. Συγκεκριμένως, ὁ ἀπόστολος Παῦλος στήν ἐπιστολή του πρός Γαλάτας (5,22-23) γράφει: «Ὁ δέ καρπός τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης (ἐντιμότητα-εὐεργετικότητα), ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότητα, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων (προσώπων) οὐκ ἔστι νόμος».

Ἐφ' ὅσον ἕνας κατηχούμενος διακρίνεται καί διακατέχεται ἀπό αὐτές τίς ἀρετές καί τά χαρίσματα ἔχει ὅπωςδῆποτε καί τίς προϋποθέσεις νά τύχει ἰδιαίτερης ἀντιμετωπίσεως καί μεταχειρίσεως. Ἦδη ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέει ὅτι «κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι (δέν ἰσχύει) νόμος». Ἐπομένως, ὅταν διαπιστώσουμε ἕνα ἔκτακτο χάρισμα σ' αὐτόν τόν ἄνθρωπο μπορούμε ἀμέσως νά συντομεύσουμε τό χρόνο τῆς κατηχήσεως καί νά τόν βαπτίσουμε.

Ἐνα τέτοιο παράδειγμα ἔχουμε στίς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων» (10,44-48): Ὄταν ὁ ἀπόστολος Πέτρος πῆγε στό σπίτι τοῦ εὐσεβοῦς ἐκατόνταρχου Κορνηλίου στήν Καισάρεια, κλήθηκε νά μιλήσει πρός τοὺς συγκεντρωθέντες συγγενεῖς, φίλους καί ἄλλους παρευρεθέντες. Ἐνῶ μιλοῦσε πολλοί ἀπό τοὺς ἀκροατές του ἄρχισαν μέ τό φωτισμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νά μιλοῦν διάφορες γλώσσες. Φυσικά οἱ γλώσσες αὐτές ἦταν κατανοητές ἀπό τοὺς ὁμόγλωσσους καί δέν ἦταν ἄναρθρες φωνές ἢ ἀκατανόητες κραυγές.

Τό θαυμαστό αὐτό σημεῖο ἔκανε ἰδιαίτερη

ἐντύπωση ἀκόμη καί στοὺς ἐξ Ἰουδαίων χριστιανούς, οἱ ὅποιοι ἦταν παρόντες ἐκεῖ. Καί στή σχετική ἀπορία τῶν θαυμαζόντων τό γεγονός αὐτό καί ἴσως διερωτωμένων, τί πρέπει νά γίνει, πῶς νά ἀντιμετωπισθοῦν, ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἔλυσε τήν ἀπορία τους καί ἀποκρίθηκε ὅτι τίποτε δέν ἐμπόδιζε νά βαπτιστοῦν χωρὶς χρονοτριβές.

Ἀκολουθῶς «διέταξε» μέ τό κύρος πού εἶχε (ὄχι ἀπλῶς ὑπέδειξε) νά βαπτιστοῦν, ἔτσι ὥστε ἐκτός τῶν ἄλλων καί νά μὴν βρεθεῖ κάποιος πού νά φέρει ἀντίρρηση, ἢ νά ἐμποδίσει τή βάπτισή τους, ἢ καί νά τή θεωρήσει περιττή.

Ἐδῶ μάλιστα πρέπει νά τονισθεῖ καί εἶναι βασικό τό ὅτι δέν θεώρησε ὁ ἀπόστολος Πέτρος περιττό τό μυστήριο τοῦ βαπτίσματος, ἀλλά ἀντιθέτως καί διέταξε, ὥστε νά μὴν παραμεληθεῖ ἢ νά ἀναβληθεῖ ἢ βάπτισις, ἀλλά νά πραγματοποιηθεῖ τό συντομότερο. Οὔτε μπορούσε νά τό θεωρήσει περιττό, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶχε πεῖ: «Ἐάν μὴ τίς γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καί Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰω. 3,5), ἢ εἶχε παραγγεῖλει στοὺς ἀποστόλους: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη βαπτίζοντες αὐτούς» (Μαθθ. 28,19).

Ἐτσι καί στήν προκειμένη περίπτωση μπορούμε νά συντομεύσουμε ἢ καί νά τερματίσουμε τό χρόνο τῆς κατηχήσεως γι' αὐτόν τόν προικισμένο μέ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατηχούμενο καί νά τόν κάνουμε ἀμέσως δεκτό στήν τάξη τῶν πιστῶν μέ τή βάπτισι-χρῖσμα καί στή συμμετοχή του στή θεία κοινωνία.

Παν. Ι. Μπούμης

«τῶν δέ μαθητῶν καθὼς ἠὺπορεῖτό τις, ὄρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια' 29)

Ἀπό 01-04-2020 ἕως 30-06-2020 προσεφέρθηκαν στό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τά παρακάτω χρηματικά ποσά γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἀπό τοὺς:

Ananiadis Maria 9,53 • Ἀγγελόπουλο Πελοπίδα 30 • Ἀγριογιάννη Βασίλειο 20 • Ἀλεξανδρίδη Δημήτριο 50 • Ἀναστασία Ἀνδρομάχη 100 • Ἀναστασοπούλου Εὐφροσύνη 100 • Ἀντωνάτου Παρασκευή 30 • Ἀντωνίου Σ. Παναγιώτη 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1120) 10.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1060) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1505, 1507) 440 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1501) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 940) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1107) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1867) 60 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1089) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1121, 1122) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1850) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1140) 1.710 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1141) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1965) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1465) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1488) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1129) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1128) 2 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1125) 3.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1124) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1108) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1104) 15 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1994) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καμερούν κ. Γρηγόριος, συνοδευόμενος ἀπό τόν Ἀστυνομικό Διευθυντή τῆς περιοχῆς, παραδίδει εἶδη πρώτης ἀνάγκης στό Ὀρφανοτροφεῖο «Agare» στήν πρωτεύουσα τοῦ Καμερούν Γιαουντέ

1090) 3 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1877) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1873) 197,3 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1846) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1852) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1857) 50 • Ἀποστολόπουλο 200 • Ἀσημάκη Γεωργία 50 • Ἀσημακόπουλο Ἀνδρέα 50 • Βαργιάμη Ἐλευθερία 20 • Βαρελά Στυλιανή 50 • Βαρώνου Γιασεμῆ 30 • Βασιλοπούλου Σοφία 60 • Βλαγκούλη Νίκη 100 • Βλάχου Ἀναστασία 50 • Βόσικα Δημή-

τριο 200 • Βουκουκλάρη Στέλλα 20 • Βούλγαρη Πολύκαρπο 50 • Γαβρίδου Σοφία 100 • Γαλανάκη Ἑλλη 30 • Γάργαλη Νικόλαο 250 • Γαρουφαλλή Χριστίνα 50 • Γεωργιάδη Παναγιώτη 40 • Γιαμνιαδάκη Νικόλαο 5 • Γιαννόπουλο Ἰωάννη 25 • Γιαννοπούλου Παναγιώτα 25 • Γουρᾶ Σοφία 20 • Γραμματικοῦ Σουλτάνα 40 • Γρηγορίου Ἰάσονα 50 • Δεληγιάννη Χριστόδουλο 20 • Δε-

ληγιώργη Κων/νο 90 • Δημη-
τρίου Νίκη 20 • Δούγαλη Πα-
ναγιώτη 50 • Δραγώγια Βασ.
50 • Δρακουλάκη Μενέλαο
100 • Δριβηλά Γεωργία 50 •
Έγγλέζου Φίλια 30 • Έκδόσεις
«ΨΥΧΟΓΙΟΣ» 200 • Έλπιδοφό-
ρο Ίωάννη 50 • Έξιόγλου
Άλκιβιάδη 15 • Εύαγγελάτου
Βασιλική 20 • Ζέρβα Νικ. Δημ.
100 • Ζησάκη Ίωάννη 10 • Ζυ-
γούρα Άνδρέα 20 • Ήσυχασ-
τήριο «ΟΙ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ» 30
• Θαλασέλη Παναγιώτη 200 •
Θηβαίου Δ. 20 • Κακαράτζα
Άντώνιο 20 • Καλογιάννη Μα-
κρίνα 20 • Καλούδη Γεωργία
50 • Κάμα Βασίλειο 5 • Καμ-
βρογιάννη Κων/νο 500 • Κανα-
λουπίτη Δήμητρα 70 • Κάντζο
Κων/νο 40 • Καραβάνη
Εύστράτιο 260 • Καρακατσάνη
50 • Καρακατσάνη Άθηνά 50 •
Καραμπερόπουλο Ρήγα 95 •
Καρατζά Χριστίνα 20 • Καρβέ-
λα Παναγιώτη 200 • Καρκάνη
Φίλιππο 20 • Καροσιέρη Γεώρ-
γιο 50 • Καρυώτου Χαρίκλεια
50 • Κεκελέκη Εύαγγελία 20 •
Κηπουρού Βασιλική 100 • Κια-
πίδη Παναγιώτη 50 • Κοπιτο-
πούλου Έλένη 20 • Κορακιανί-
του Άγ. 400 • Κοσκέρη Ηοηene
Θωμαίς 25 • Κούγια Αικατερί-
νη 40 • Κούλη Άγάπη 200 •
Κουνδη Νικόλαο 50 • Κουνιά-
κη Ίουλία 100 • Κουπαράνη
Στέργιο 17 • Κουράφα Χριστί-
να 150 • Κουτουμάνο Δημή-
τριο 100 • Κουτσογιάννη Δ.
120 • Κουτσομιχάλη Παναγιώ-
τα 10 • Κωνσταντοπούλου
Βούλα 100 • Κωσταδήμα Γε-
ώργιο 50 • Κωστάκη Άθηνά 20
• Λάϊο Ζήση 25 • Λιβιεράτο

Δημήτριο 20 • Λιβιεράτου Δή-
μητρα 50 • Λυμπέρη Δημήτριο
280 • Μακροπούλου Έλένη 50
• Μάνεση Ίωάννα 30 • Μανθό-
πουλο Κων/νο 405 • Μάνου 50
• Μαντούβαλο Παναγιώτη 100
• Μαραγκό Νικ. 50 • Μαριάτου
Έλπίδα 50 • Μαρινάκη Κώστα
20 • Μαυροπούλου Αικατερίνη
100 • Μιχαηλίδη Ίωάν. και
Κων/να 100 • Μιχαλάκη
Έρμιόνη 20 • Μονή Άγ. Πά-
ντων 50 • Μονή Αρχαγγέλου
50 • Μονή Κοιμήσεως Θεοτό-
κου Μάκρης 100 • Μονή Σίμω-
νος Πέτρας 100 • Μουρελά-
του Βασιλική 60 • Μπάμπη Πα-
ναγιώτα 50 • Μπατάκα Από-
στολο 10 • Μπινιάρη Κων/νο
50 • Μπλέσσα Έλένη 20 •
Νάννου Ειρήνη 50 • Νάνο
Έλευθέριο 50 • Ναό Άγίας
Σκέπης 200 • Νικοδήμη Καθη-
γουμένη 50 • Νταλάσου
Κων/να 100 • Ξαπλαντέρη
Όλυμπία 50 • Ο.Χ.Ε.Κ. Βύρω-
νος 200 • Οικονόμου Άλέξαν-
δρο 100 • Όρφανό Δημήτριο
20 • Παντζόγλου Θεοφάνη
150 • Παντζοπούλου Άδαμα-
ντία 100 • Παπαγαβριήλ Πανα-
γιώτη 30 • Παπαγιαννοπούλου
Δέσποινα 50 • Παπαγρηγορίου
Στυλιανό 20 • Παπαδημητρά-
κη Δανιήλ 20 • Παπαδημητρά-
κη Έλένη 20 • Παπαδόπουλο
Κυριάκο 600 • Παπαθανασο-
πούλου Παναγιώτα 200 • Πα-
παθεοδώρου Ίωάννη 150 •
Παπαϊωάννου Άγγελική 50 •
Παπαϊωάννου Γεώργιο 50 •
Παπακωνσταντίνου Αίμιλία 15
• Παπαχρήστου Ήλιάνα 300 •
Παρτάλη Έλισάβετ 30 • Πα-
σχαλίδη Άναστάσιο 30 • Πα-

τούνα Έμ. 90 • Πατρινό Νικό-
λαο 50 • Πατσογιάννη Δημή-
τριο 180 • Παχιαδάκη Νικόλαο
30 • Περιστέρα Γεώργιο 100 •
Πέτκου Μαρία 20 • Πετρόπου-
λο Παναγιώτη 55 • Πιλιούρα
Έλένη 50 • Πιρπίρης Χ. ΕΠΕ
500 • Πλατάκη Ειρήνη 30 •
Πλουμίδη Γεώργιο 45 • Πραβί-
τα Θεοχάρη 5 • Ρέλλο Εύθύ-
μιο 25 • Ρήγκο Άριστοτέλη
100 • Ρίζο Κων/νο 200 • Ροδί-
τη Άριστοτέλη 50 • Σακιώτη
Κων/νο 50 • Σαλίχο Παναγιώτη
100 • Σιμελίδη Δημήτριο 15 •
Σκουλά Έμμανουήλ 70 • Σλα-
βάκη Ίωάννη 20 • Σολδάτο
Εύάγγελο 50 • Σολομωνίδη
Άργύριο 30 • Σολομωνίδου
Άνδρομάχη 30 • Στάθη Αικα-
τερίνη 20 • Σταματοπούλου
Ρούσσου Άρτεμις 60 • Σταυ-
ρακάκη Γεώργιο 25 • Στεργι-
ούλη Βασίλειο 20 • Στράτου
Εύαγγελία 25 • Στρούμπα Πα-
ντελή 20 • Τελωνιάδου Πατρι-
κία 10 • Τζιντζιου Όλγα 40 •
Τούση Ίωάννα 150 • Τραϊκάπη
Σπυρίδωνα 50 • Τρίγκα Βασιλι-
κή 50 • Τσαντήλα Μόκκα Άθα-
νασία 50 • Τσέγκου Μαρία 50
• Τσελεπατιώτη Εύαγγελία
100 • Τσιοκάνου Φρειδερίκη
100 • Φουνδουλάκη Ίωάννα 50
• Φουντούκογλου Ήλιος 5 •
Φωτιάδη Γεώργιο 40 • Χαγιά
Λεωνίδα 150 • Χαϊμαντά Ίωάν-
νη 50 • Χαρίση Κων/νο 500 •
Χατζηγεωργίου Μαρία 100 •
Χατζηγιάννη Τρύφ. 100 • Χα-
τζησταυρίδου Άναστασία 20 •
Χριστόπουλο Παν. 200 • Χρι-
στόπουλο Παναγιώτη 100.

Έπιμέλεια: Εύαγγελος Δ. Ζουρδούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αφρικανική ποίηση	2
Γράμμα τής Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου προς τόν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελο, Γενικό Διευθυντή τής Ἀποστολικῆς Διακονίας	3
Ἐγκαίνια Ναοῦ στό Μουτότσι του Κολουέζι Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κατάνγκας	4
Ἡ ὀρθόδοξη μαρτυρία καί ὁ πειρασμός τῶν ἐμποδίων † Ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος	5
Χειροτονία του πρώτου Ἱερέα Μασάι στήν Τανζανία Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Εἰρηνοπούλεως	9
Ὁ ἐκχριστιανισμός τῶν Σέρβων Μ.Σ.Π.	10
Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν» † Ὁ Ὁρεῶν Φιλόθεος	16
Τό ἔργο τής Ἱεραποστολῆς προχωρᾷ καί καρπίζει μέσα ἀπό πολλές δυσκολίες † Ὁ Καμπάλας καί πάσης Οὐγκάντας Ἰωνᾶς	20
Παραδοσιακή καί σύγχρονη μαγεία· ἄποψη γιά τήν ποιμαντική ἀντιμετώπιση του φαινομένου στήν Ἀφρική † Ὁ Γκούλου καί Ἀνατολικῆς Οὐγκάντας Σίλβεστρος	24
Νομοκανονικά Παναγιώτης Ἰ. Μπούμης	28
Δωρητές Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης	29

Ἐξώφυλλο: Μικρὴ Καμερουνέζα φέρει στό στήθος της τόν ἀπλοϊκό σταυρό τῆς Βαπτίσεως της.

Ὁπισθόφυλλο: Μπουκαροῦ· Παραδοσιακή πλινθόκτιστη κατοικία στό Βόρειο Καμερούν.

Πάντα τὰ ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔτος ΛΘ', τεύχος 155, Ἰουλ. - Αὐγ. - Σεπτ. 2020

Τριμηνιαῖο ἱεραποστολικό περιοδικό

ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεῖ μέ τρόπο υπεύθυνο γιά τίς ὀρθόδοξες ἱεραποστολικές προσπάθειες ἀνά τόν κόσμο.

* Ἐνημερώνει πάνω στήν πολύμορφη πραγματικότητα του κόσμου, πού περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μέ ποικίλα προβλήματα καί χαρίσματα.

Ἰδιοκτῆτης: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης - Διευθυντής: Ὁ Μητροπολίτης Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰαίου 1, 11521 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Αρχιεπίσκοπος Τυράνων καί πάσης Ἀλβανίας κ. Αναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατά τά ἔτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ὕλης: Εὐάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.

Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπιστολές - Ἐμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ἘΘΝΗ» Ἀποστολική Διακονία, Ἰω. Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21 - Τηλ. 210-7272.315-316. Fax: 210-7272-310.

Συνδρομή γιά 1 χρόνο:

Ἑσωτερικοῦ	€ 5
Κύπρου	€ 12
Εὐρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Γιά τούς φοιτητές καί μαθητές:	€ 2,50
Τιμή τεύχους	€ 1,25

* Τό ποσόν τῆς συνδρομῆς ἔχει συμβολικό χαρακτήρα. Δέν ἀποσκοπεῖ μόνο στήν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως του περιοδικοῦ, ἀλλά καί στή διαμόρφωση υπεύθυνης ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικές προσφορές γιά τήν ἐκδοση του περιοδικοῦ. Αριθμός Λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς: 146/558074-94.

IBAN: GR050110146000014655807494

Παρακαλοῦμε θερμά, μετά ἀπό ὅποιαδήποτε κατάθεση, νά ἐπικοινωνεῖτε πάντοτε μέ τό Γραφεῖο Ἱεραποστολῆς.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Βασίλειος Μπίτσιης.

Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρουνέρι Ἀττικῆς

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 39, No 155, July-Aug.-Sept. 2020

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* **To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.**

* **To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.**

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21

Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

ΕΜΠΥΛΙΟ ΚΑΒΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 0536

